

Varhaisnuoret luonnonharrastuksen parissa - Mikä pitää toiminnassa?

Metsämuuronen, Tuua Maria

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

**Varhaisnuoret luonnonharrastuksen parissa
- Mikä pitää toiminnassa?**

Tuua Maria Metsämuuronen
Kestävän kehityksen ko.
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2009

Tuua Maria Metsämuuronen

Varhaisnuoret luonnonharrastuksen parissa - Mikä pitää toiminnassa?

Vuosi 2009 Sivumäärä 59

Opinnäytetyö käsittelee Luonto-Liiton Uudenmaan piirin leiritoimintaa ja siinä selvitettiin, mikä pitää nuoria mukana Luonto-Liiton toiminnassa. Toisaalta pyrittiin selvittämään, mikä saattaa viedä pois toiminnasta. Tuloksista ei voi tehdä koko Suomea koskevia johtopäätöksiä, sillä tutkimus tehtiin Etelä-Suomessa.

Opinnäytetyössä käsitellään harrastuksia ja harrastusmotiveja ja erityisesti luontoa harrastuksena. Aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu, että nuorilta puuttuvat selkeät ydinarvot ja että nuorten arvot ovat koventuneet. Arvot ja asenteet vaikuttavat osaltaan myös nuorten harrastuneisuuteen. Opinnäytetyö keskittyy ikäryhmään, jossa harrastukseen sitoutuneisuus laskee. Motiiviluokituksen avulla voidaan arvioida, miksi lapset ja varhaisnuoret harrastavat. Toisaalta nuorten harrastuksille leimallista on harrastuksista poisjääminen eli drop out.

Työssä käytettiin laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Määrällistä menetelmää käytettiin laadullisen tutkimusstrategian tukena. Kysely leiriläisille (n=71) oli rakennettu helpoksi ja nopeaksi vastata. Tuloksia saatiin kolmesta eri kohderyhmästä: 1) varhaisnuorilta, 2) muilta leiriläisiltä ja 3) ohjaajilta. Varhaisnuoret (n=17) olivat iältään 12–14-vuotiaita ja kaikille leiriläisille tehtyyn kyselyyn (n=71) vastanneet olivat iältään 7–15-vuotiaat. Vaikka iällisesti lastenleirin vanhimmat ja nuortenleirin nuorimmat olivat samanikäisiä, olivat ajatukset nuortenleiristä lastenleirin vanhimmillä kuitenkin huomattavasti lastenleiristä eroavia. Kolmannes leirikyselyyn vastanneista oli iältään kahdeksan vuotiaita. Suurin osa eli lähes 49 % vastanneista oli ensimmäistä kertaa leirillä. Ohjaajien vastausprosentti oli 75 %. Naisia vastanneista oli 2/3 ja miehiä 1/3.

Varhaisnuorten haastatteluiden tuloksena kävi ilmi, että tytöt pitivät siirtymistä lastenleireiltä nuorten leireille hyvänä asiana ja että ohjaajien tuki ja mukana olo koettiin hyväksi. Poikien mielestä nuortenleirillä ohjaajat antoivat enemmän vastuuta, joka koetaan tarpeelliseksi. Leiriläisille suunnatussa kyselyssä kolme suosituinta ohjelmaa leirillä olivat askartelu (vastanneista 21 %), retket (20 %) ja ulkoilu ja liikunta (18 %). Vastanneiden (25 %) mielestä ulkoilussa ja retkissä parasta on yhdessä tekeminen. Kuitenkin poikien haastatteluista kävi ilmi, että ohjelma koettiin usein liian lapselliseksi, ohjaajat koettiin lapsellisiksi tai varhaisnuoret kokivat heitä kohdeltavan kuin lapsia. Varhaisnuoria koskevaan kyselyyn vastanneet ohjaajat kokivat syiksi varhaisnuorten toiminnan lopettamiseen muun muassa lapsekkuuden ohjelmassa, sen, että leireillä ei tule enää mitään uutta, joka motivoisi sekä katu-uskottavuuden puuttumisen leiritoiminnasta.

Tulosten pohjalta Luonto-Liitto ry:n leiritoimintaa voitaisiin kehittää seuraavasti: retkien lisääminen, yhdessä olemisen sekä toiminnan lisääminen, vastuun ja haasteellisuuden lisääminen, mainonnan tehostaminen, varhaisnuorten oman leirin järjestäminen, katu-uskottavuuden lisääminen ympäristö- ja luontoasioissa sekä palautteen tehokkaampi hyödyntäminen.

Asiasanat Luonto, harrastukset, motiivit, keskeyttäminen, varhaisnuoret

Tuua Maria Metsämuuronen

Nature as a hobby among preadolescents - what keeps them going?

Year 2009 Pages 59

The aim of the study was to interview preadolescents and to study, what keeps preadolescents in nature activity. The thesis focused on Luonto-Liitto's camp activity. The aim was also to find out which might be the reason to leave the activity. The results cannot be generalized, because the study was done in Southern Finland.

The thesis handles hobbies and hobby motives and especially nature as a hobby. Earlier studies have shown that young people are missing the main values of their lives and that the values are harsher than before. The values and attitudes can influence hobbyism. The thesis focuses on an age group in which the commitment to hobbies decreases. By motive classification one can assess why preadolescents are interested in hobbies. On the other hand preadolescents' hobbying is characterized by dropping out.

Both qualitative and quantitative methods were used. In the beginning the idea was to use only interview method. However, questionnaires were also used. Thus the quantitative study was conducted to support qualitative part. The questionnaire for the children (n=71) was made easy to answer. The results were obtained from three different focus groups, i.e. (i) the preadolescents between age 12 and 14 (n=17) of whom some 65 % were girls, (ii) the other children from the camps, of whom some 60 % were girls and (iii) the camp counsellors. The majority, i.e. 49 % of respondents, were first time campers. Two thirds of the camp counsellors were female and one third were male.

The girls regarded that the youngsters' camp as a good choice, after the children's camp. Although the oldest participants in the children's camps were of the same age as the youngest participants in the youngster's camp, their differences in thinking of camp was radically different. The support of the camp counsellors were considered important. The boys thought that the camp counsellors gave responsibility which was good. The three most popular activities in the camps were handicrafts (21 %), excursions (20 %) and outdoor activities (18 %). One fourth of the respondents regarded "to do together" as the best activity.

The interviewed boys considered that the programme and camp counsellors were childish, they felt that the camp counsellors treated them as children. On the basis of the questionnaire for camp counsellors, the main reasons for preadolescents to quit the activity, among other things, were childish programme; that the programme did not give anything new to the preadolescents, and lack of credibility.

The suggestions to improve Luonto-Liitto's camp activity include the following: more trips, doing more together, giving more responsibility to the preadolescents and giving more challenge, optimizing the advertising, organizing a preadolescents' own camp and optimizing utilisation of feedback.

Key words Nature, hobby, motive, drop out, preadolescent

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Luonto harrastuksena	7
2.1	Harrastukset ja nuorten arvomaailma	7
2.2	Luontoharrastukseen sitoutumisesta	8
2.3	Luontoharrastajien motiivit	8
2.4	Drop out	10
2.4.1	Harrastustoiminnan lopettamisesta	10
2.4.2	Esimerkki: Suomen Partio ry:n tutkimus.....	10
2.5	Luonto-Liitto ry. lasten ja nuorten luontoharrastuksen tukijana.....	12
2.5.1	Luonto-Liiton leiritoiminta.....	13
2.5.2	Leiriläisten perustyytit	13
3	Opinnäytetyön tarkoitus	15
4	Menetelmälliset ratkaisut.....	15
4.1	Otanta.....	15
4.2	Aineistonkeruu leireiltä	16
4.3	Analysointimenetelmät.....	17
4.3.1	Tapaustutkimus menetelmänä	18
4.3.2	Haastattelut	19
4.3.3	Selvityksen tukena määrällinen tutkimus.....	21
5	Tulokset	21
5.1	Haastattelut.....	21
5.1.1	Tytöt haastateltavina	22
5.1.2	Pojat haastateltavina	26
5.1.3	Pohdintaa ja havaintoja haastatteluista.....	29
5.2	Kyselyt leiriläisille.....	29
5.2.1	Kyselyn rakenne	29
5.2.2	Vanhempien luontoharrastuneisuus	31
5.2.3	Leiri ja leiriohjelma	32
5.2.4	Tarkennuksia koskien leiriohjelmaa	34
5.2.5	Pohdintaa kyselystä leiriläisille	37
5.3	Kyselyt ohjaajille	37
5.3.1	Leirin onnistumisen edellytykset.....	39
5.3.2	Mahdolliset ongelmakohdat leireillä.....	39
5.3.3	Kuinka toteuttaa entistä parempi leiri?.....	40
5.3.4	Palautteen keruu lapsilta	41
5.3.5	Toiminnan muuttuminen ja syitä lopettamiseen	41

5.3.6	Pohdintaa ohjaajien kyselystä	43
6	Tulosten yhteenveto ja kehitysehdotukset	43
6.1	Retket, yhdessä oleminen sekä toiminnan lisääminen	43
6.2	Varhaisnuorille haastetta ja vastuuta	44
6.3	Mainontaa, katu-uskottavuutta ja varhaisnuorten leiri	45
6.4	Palautteen tehokas hyödyntäminen	46
6.5	Leiriläisten mielipiteitä	47
7	Lopuksi	49
	Lähteet	51
	Kuvat ja taulukot	53
	Liitteet	54
	Liite 1 Teemahaastattelu vuosina 95-97 syntyneille	55
	Liite 2 Kyselylomake leiriläisille	56
	Liite 3 Kyselylomake ohjaajille	58

Tämä opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja tehdään Luonto-Liitto ry:n leiritoiminnan kehittämiseksi. Opinnäytetyön nimi *Varhaisnuoret luonnonharrastuksen parissa - mikä pitää toiminnassa?* viittaa aiheeseen. Työn tarkoituksena on selvittää, mikä pitää nuoret toiminnassa. Tämä toteutetaan muun muassa haastatteluin.

Aihe on Luonto-Liitto ry:n ehdottama, ja sille koetaan olevan tilausta tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Opinnäytetyössä haastateltiin varhaisnuoria Luonto-Liiton Uudenmaan piiristä ja selvitettiin, mikä pitää Luonto-Liiton nuoret toiminnassa ja käänteisesti mikä saattaa viedä pois toiminnasta. Aiheen valintaan vaikutti sen mielenkiintoinen ongelma-asetelma sekä se, että aihe oli ajankohtainen ja tarpeellinen järjestölle. Jotta tutkimus olisi luotettava, haastateltavien lukumäärän tulisi olla kattava. On huomioitava, että tuloksien ei voida suoraan sanoa pätevän koko Suomessa, sillä tutkimus tehdään Luonto-Liiton Uudenmaan piirissä. Kuitenkin tuloksia voidaan suunta-antavasti hyödyntää koko Suomessa.

Haastatteluiden tueksi otettiin käyttöön myös kyselylomake leiriläisille ja ohjaajille. Olisi ollut harmillista jättää kokonaan leirin mahdollistavat ohjaajat opinnäytetyön ulkopuolelle. Leiriläisten lomake oli yksinkertainen ja nopeasti vastattava ja ohjaajien lomakkeessa oli avokysymyksiä, joihin ohjaajat vastasivat hyvin.

Luonto-Liitto ry on lasten ja nuorten luonnonsuojelujärjestö. Yhteyshenkilönä Luonto-Liiton puolella toimii Malva Green, joka vastaa lasten toiminnasta ja myös leiritoiminnasta. Ammatikorkeakoulussa ohjaajana toimii Eila Rantala. Osapuolten kanssa on solmittu vapaamuotoinen sopimus opinnäytetyöstä.

Omat oppimistavoitteeni ovat nuorisotutkimisessa ja tutkimuksen analysoinnissa. Lisäksi oppimistavoitteena on selvittää oma ammatillinen osaaminen ja kyyni soveltaa oppimiani asioita käytäntöön.

2 Luonto harrastuksena

Luonto tarjoaa harrastusmahdollisuuksia kuten kävelyä, erävaellusta, vesiretkeilyä, luonnon havainnointia sekä taidetta (Luontoon.fi 2009). Liikkuminen ja harrastaminen luonnossa on hyvä tapa virkistyä, mutta myös oppia uutta. Luontoharrastamista ovat myös esimerkiksi perinteiset sienestys-, kalastus-, metsästys-, lintu- ja kasviharrastukset. Suomen luonto on ainutlaatuinen vaihtelevine maasto-olosuhteineen ja tarjoaa kansainvälisestikin arvioiden hyvät ja puhtaan puitteet erilaisille luontoharrastusmahdollisuuksille. On kuitenkin muistettava, että jotkin harrastustoimet, kuten kalastus ja metsästys, vaativat lupia (Luontoon.fi 2009).

Tämä opinnäytetyö käsittelee harrastuksia ja harrastusmotiiveja ja erityisesti luontoa harrastuksena. Jatkossa kun puhutaan luonnon- tai luontoharrastamisesta, näillä kahdella käsitteellä tarkoitetaan samaa asiaan. Seuraavissa luvuissa pyrin jäsentelemään luontoharrastukseen liittyviä tekijöitä kuten harrastusmotiiveja, harrastuksesta poisjäämistä (drop out) ja erityisesti työn tilaajan, Luonto-Liiton, toimintaa lasten ja nuorten luontoharrastuneisuuden viritämiseksi.

2.1 Harrastukset ja nuorten arvomaailma

Juhana Unkuri (2005 ref.) haastatteli tutkimusraportin nuorten arvomaailmasta kirjoittanutta Eeva Kalliota vuoden 2005 artikkelissaan. 1990-luvulla tehdyssä tutkimuksessa nuorilta oli havaittavissa selkeiden ydinarvojen puuttuminen. Nuorisokulttuurin katsotaan perustuvan relativismiin, narsismiin sekä individualismiin. Omat kokemukset ja elämykset ovat perinteisiä arvoja, kuten perhettä, merkityksellisempiä. 2000-luvun tutkimuksissa ilmeni, että nuorten arvot ovat koventuneet. Esimerkiksi Unkurin artikkelissa (2005) Kallio toteaa, että yli puolet vastanneista oli sitä mieltä, että pärjätäkseen nyky-yhteiskunnassa nuoren on oltava röyhkeä.

Arvot ja asenteet voivat vaikuttaa osaltaan nuorten harrastuneisuuteen. Jos arvot ja asenteet ovat muuttuneet kovemmiksi, voidaan olettaa pehmeiden arvojen, kuten onnellisuuden ja terveyden, jotka voidaan mielestäni hyvin liittää luonnonharrastamiseen, olevan tällä hetkellä suosikkilistan häntäpäässä. Tämä voi osaltaan myös selittää luonnonharrastustoiminnan hiljentymisen ja suosion kasvun pysähtymisen. On hienoa, että Otavan kaltainen organisaatio nostaa omalta osaltaan luonnonharrastuneisuuden tietoisuutta ja palkitsee ansioituneita nuoria. Luonto, oli se sitten pieni puistikko tai suuri luonnonsuojelualue, itsessään voi edesauttaa onnellisuuteen tai terveyteen.

2.2 Luontoharrastukseen sitoutumisesta

Harrastamista pidetään tehokkaana keinona oppia, sillä oppiminen on tällöin omaehtoista (Metsämuuronen 1995, 57–59). Omaehtoisella oppimisella tarkoitetaan halua oppia jokin asia omasta tahdosta. Tällöin oppiminen ei ole pakotettua vaan tapahtuu vapaaehtoisesti ja omasta kiinnostuksesta. Luonto-Liiton luontoleireillä oppiminen tapahtuu vapaasta tahdosta, kehtään ei pakoteta tekemään mitään. (Mäkinen & Lembidakis (toim.) 2000.)

Metsämuurosen (1995, 190–191, 229) tutkimuksessa luontoharrastukseen sitoutuminen lisääntyy iän karttuessa, kuitenkin niin, että kokonaissitoutuminen laskee 12-vuotiaista 25-vuotiaisiin ja vasta tämän jälkeen sitoutuminen voimistuu. Nyt tehtävä opinnäytetyö keskittyy juuri tähän ikäryhmään, jonka sitoutuneisuus harrastamiseen laskee. Metsämuurosen tutkimuksessa (1995, 199) todettiin lisäksi, että luontoharrastajien sitoutuminen lisääntyy ammattitaitoisuuden kasvaessa. Voidaanko tästä päätellä, että luontoharrastuksissa voidaan vaikuttaa lasten uravalintoihin? Voiko harrastuksesta tullakin ammatti, jolloin harrastus jatkuu mutta ammattimaisemmin ottein? Tutkimuksessaan Metsämuuronen toteaa, että luontoharrastus yleensä muuttuu iän kartuttua elämäntavaksi (Metsämuuronen 1995, 258).

2.3 Luontoharrastajien motiivit

Oppimisessa ja harrastamisessa motiivit voivat olla sisäisiä tai ulkoisia motiiveja. Sisäinen motivaatio syntyy ihmisen omasta halusta oppia, kun taas ulkoinen motivaatio tulee ihmiselle suostuttelun tai muun ulkoisen kimmokkeen kautta. (Byman 2006, 118–121.)

Madsenin motiiviluokitus on eräs keino arvioida, millä motiiveilla lapset ja varhaisnuoret ovat harrastukseen lähteneet mukaan. Kun motiivit saadaan selville, voidaan niiden avulla kehittää toimintaa vielä enemmän vastaamaan lasten ja varhaisnuorten toiveita. Taulukossa 1 on kuvattu myös Metsämuurosen käyttämä motiiviluokitus Madsenin mukaisesti.

Pääluokkia on kaikkiaan viisi: orgaaniset, emotionaaliset, sosiaaliset, kognitiiviset sekä toimintamotiivit. Jokaisen pääluokan motiivin alle sijoittuu alaluokan motiivi. Esimerkiksi sosiaalisten motiivien yksityiskohtaisempi motiivi voi olla kontaktimotiivi. Kontaktimotiivilla tarkoitetaan sitä, että harrastuksessa kävijä käy harrastuksessa sen takia, että kokee saavansa hyödyllisiä kontakteja tai ylipäänsä tutustuvansa toisiin ihmisiin. (Metsämuuronen 1997, 95–96.)

On mielenkiintoista huomata, että Metsämuurosen (1997, 95–96) saamien tulosten pohjalta luonto- ja urheiluharrastukset eivät eronneet motiiveiltaan. Nämä kaksi harrastusmuotoa voidaan todeta lähes identtisiksi motiiveiltaan.

Pääluokka	Alaluokka
Orgaaninen motiivi	Sukupuolimotiivi
Emotionaaliset motiivit	Pelkomotiivi Aggressiomotiivi Turvallisuusmotiivi / Taistelumotiivi
Sosiaaliset motiivit	Kontaktimotiivi Valtamotiivi Suoriutumismotiivi
Kognitiiviset motiivit	Motivoiva asenne Uteliaisuusmotiivi Mielikuvitusmotiivi
Toimintamotiivit	Liikuntamotiivi Kokemusmotiivit Luomismotiivi Jännitysmotiivi

Taulukko 1: K.B. Madsenin motiiviluokitus (Metsämuuronen 1997)

Entä mikä ajaa ihmisen luontoharrastuksen pariin? Motiiveja luonnonharrastamiseen on todettu olevan muun muassa uteliaisuus, esteettiset elämykset, jännityksen ja yllätyksen tarve sekä toiminta- ja suorituspäätökset. (Metsämuuronen 1995, 11–12.) Kuitenkin Metsämuuronen toteaa tutkimuksessaan, että luontoharrastajia motivoivat toiminta-, sosiaaliset ja kognitiiviset motiivit Madsenin motiiviluokituksen mukaan (Metsämuuronen 1995, 46). Kognitiivisista motiivista esimerkkinä voi olla uteliaisuus ja toimintamotiivista jännitys.

Metsämuuronen (1997, 94) aineistossa luontoharrastuksille kantaviksi motiiveiksi muodostuivat liikunnan ja jännityksen tarve. Myös kontakti- ja valtamotiivit korostuivat. Kuinka opinnäytetyössä käyttämäni aineisto eroaa edellä mainitusta? Kuinka lasten ja varhaisnuorten motiivit eroavat yleisistä motiiveista? Kuitenkin iän myötä motiivit harrastaa luonnossa ja luontoa muuttuvat Metsämuuronen tutkimuksen mukaan. Tällöin tärkeimmiksi motiiveiksi nousevat sosiaaliset ja toiminnalliset motiivit. (Metsämuuronen 1997, 149.)

Sosiaalisista motiiveista on mielenkiintoista huomata Metsämuuronen (1997, 150) tutkimuksessa, että 15–20-vuotiaiden kontakti- ja suorituspäätökset ovat huomattavasti matalammat kuin alle 15-vuotiaiden. Toisin sanoen alle 15-vuotiaiden motiiveissa painottuvat kontakti- ja suorituspäätökset, kuitenkin niin, että vielä enemmän alle 15-vuotiaita ajaa aktiivisuus ja liikunta

luontoharrastuksen pariin Metsämuurosen tutkimuksen mukaan. Kuinka tämä tukee saamiani tuloksia?

Luontoharrastuksessa naisten ja miesten välillä motiivien suhteen ei ollut merkittäviä eroja. Naisten motiiveissa painottuivat miehiä enemmän sosiaaliset motiivit ja miehillä taas jännitys. (Metsämuuronen 1997, 206.)

2.4 Drop out

Drop out-käsitteellä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä harrastuksesta pois putoajaa eli harrastuksen lopettajia. Syitä lopettaa harrastustoiminta voivat olla sosiaalinen painostus, ajanpuute tai harrastettavan aiheen kiinnostamattomuus.

2.4.1 Harrastustoiminnan lopettamisesta

Metsämuurosen (1995, 249–250) tulosten perusteella näyttää siltä, että vasta harrastuksen aloittaneiden ja pidempään harrastaneiden lopettamismekanismi on erilainen. Vasta-alkajien drop out on hieman arvaamattomampaa ja ennustamattomampaa kuin pidemmän aikaa harrastaneiden. Lisäksi vasta-alkajien sitoutuminen harrastukseen on heikompaa kuin pidempään harrastaneiden. (Metsämuuronen 1995, 255.)

Liikunta- ja luontoharrastusten motiivien on todettu tutkimusten puolesta olevan samankaltaisia harrastuksia (Metsämuuronen 1997, 105). Tästä voidaan varovasti päätellä, että myös drop out-ilmion suhteen voi olla, että se ilmenee samalla tavalla niin luonto- kuin urheiluharrastuksessa. Haastatteluiden ja lomakekyselyiden perusteella kävi ilmi, että varhaisnuorilla on mahdollista pudota pois toiminnasta. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että kokonaisryhmäkoot ovat pienentyneet. Lisäksi pieniä viitteitä poikien ja varhaisnuorten pois putoamiselle oli.

2.4.2 Esimerkki: Suomen Partio ry:n tutkimus

Suomen Partiolaiset ry. on teettänyt vuonna 2005 järjestökuva- ja eroamisen syyt-tutkimukset, joista on tehty työryhmän kokoama kooste *Partio - toiveiden herättäjä ja pettymysten tuottaja* (Heinonen, Juote, Schildt & Veikkolainen 2006). Partiolaisten jäsenmäärät ovat laskeneet vuoden 1994 jälkeen. Vuonna 2003 partiosta erosi 9–13-vuotiaita 9 729. (Heinonen ym. 2006, 8.)

Koosteessa todetaan, että yli puolet 10–29-vuotiaista on mukana yleisestikin järjestötoiminnassa. 10–14-vuotiaista lähes 67 % kuuluu johonkin järjestöön. Nuorten osallistumisaktiivisuus järjestötoimintaan on luontojärjestöissä 21 % kaikista kyselyyn vastanneista. Nuorten järjes-

tökiinnittyneisyystutkimuksen mukaan. Taloustutkimus Oy:n arvoselvityksen mukaan 15 % vastanneista totesi Luonto-Liitto ry:n vastaavan heidän arvojaan. Vastanneet olivat 17–29-vuotiaita. (Heinonen ym. 2006, 17–19.)

Suomen Partiolaisten teettämässä koosteessa Heinonen ym. (2006, 20) toteavat, että Suomen Partion teettämässä Taloustutkimuksen nuorten arvoselvityksessä partion ja Luonto-Liiton profiilit ovat hyvin samankaltaiset. Tämä tukee Metsämuurosen (1997) samansuuntaisia tuloksia, joiden mukaan luonto- ja liikuntaharrastukset ovat motiiveiltaan hyvin samankaltaisia.

Partion teettämän tutkimuksen mukaan partiossa kiinnostavat leirit ja retket (Heinonen ym. 2006, 24). Tämä on myös yksi syy partiosta eroamiseen: on liian vähän leirejä ja retkiä. Vuonna 2002 Partiolle tehtiin opinnäytetyö, jossa pohdittiin 10–14-vuotiaiden poikien eroamisen syytä. Opinnäytetyössä selvisi, että syitä eroamiseen olivat mm. seuraavat (Heinonen ym. 2006, 25–26.):

- ajanpuute,
- toinen harrastus,
- partiossa ei tehty tarpeeksi, pojilla oli tylsää,
- johtajiksi kouluttautuminen,
- kurin puute sekä
- liian nuoret johtajat.

Toinen harrastus ja ajanpuute ovat yleisiä varhaisnuorilla. Yläasteelle siirtyminen ja uuden sosiaalisen verkoston muodostuminen saattavat olla tekijöitä järjestö- tai harrastustoiminnasta poisjäämiseen. Liian nuoret johtajat ongelmatekijänä eronneiden mielestä selittyy juuri sillä, että partiolaisia saatetaan painostaa liian varhain liian vastuulliseen tehtävään ja näin ollen partiosta mieluummin erotaan kuin jatkokouluttaudutaan.

12–13-vuotiailla partiioon liittymiseen kolme vaikuttavinta tekijää olivat Exit-tutkimuksen mukaan kavereiden kuuluminen toimintaan (n. 48 % vastanneista), erätaitojen ja luonnon kiinnostavuus (n. 45 % vastanneista), sekä halu saada uusi harrastus (n. 38 % vastanneista). 60 % vastanneista 12–13-vuotiaista totesi, että syy eroamiseen partiosta oli toinen harrastus. Kaksi suurinta vaikuttavaa tekijää partiosta eroamiseen olivat, että ei ollut riittävästi mielekästä tekemistä (n. 35 %) ja että Partiossa oli tylsää/aina samanlaista (n. 35 %). Lisäksi 12–13-vuotiaat kokivat, että Partiossa oli liian vähän seikkailuja (42 %) ja ulkona olemista tai luontoasioita (38 %). (Heinonen ym. 2006, 42–52.)

Exit-tutkimuksen perusteella työryhmä pystyi erottamaan eroamisen kipupisteet. (Heinonen ym. 2006, 62). Näitä olivat murrosikä, johtajaksi siirtyminen, muut harrastukset, sosiaaliset tekijät sekä partiioon palaaminen. Partioon palaaminen koettiin vaikeaksi ja luonnottomaksi.

Sosiaalisissa tekijöissä olivat muun muassa ystävien lopettaminen harrastuksessa sekä ryhmässä esiintyvä kiusaaminen tai syrjintä. (Heinonen 2006, 62.)

2.5 Luonto-Liitto ry. lasten ja nuorten luontoharrastuksen tukijana

Opinnäytetyön tilaajana toimii Luonto-Liitto ry, joka on Suomen luonnonsuojeluliiton nuorisjärjestö sekä lapsille että nuorille. Luonto-Liitolla on noin 7000 henkilöjäsentä ja kahdeksan piirijärjestöä sekä kaksi paikallisyhdistystä. Luonto-Liitto on luonnonharrastus- ja ympäristönsojelijärjestö, joka tavoitteeseen päästäkseen esimerkiksi tiedottaa ja kouluttaa sekä järjestää lastentoimintaa. (Luonto-Liitto 2009a.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on, kuten johdannossa on todettu, kysyä varhaisnuorilta itseltään, mikä pitää toiminnassa. Mikä voi olla syy jatkaa lasten toiminnasta nuortentoimintaan? Onko edes pelkoa sille, että varhaisnuoret tiettyyn ikään päästyään lakkaavat kiinnostumasta luonnonharrastamisesta tai ympäristönsuojelusta?

Luonto-Liitto ry. on perustettu sodan aikana jo vuonna 1943. Alun alkujaan liiton piti olla nuorten kemianharrastajien ”yhteistyörengas”, mutta loppujen lopuksi luonnonharrastajia oli enemmän. (Heinonen & Kaaro 1999, 24). Vuonna 1963 luonnonsuojelukeskustelu voimistui Luonto-Liitossa, mutta vasta 1970-luvulla luonnonsuojelu vasta varsinaisesti nousi pinnalle Hämeenlinnan luonnonsuojelupäivillä. 1980-luvulla Luonto-Liitto järjesti ensimmäiset lasten luonnonharrastusleirit Hangon Bengtsårin saarella, ja vuonna 1984 perustettiin lasten luonto-lehti Sieppo. (Heinonen ym. 1999, 10.)

Luonto-Liitto ry:lle on tehty sen historian aikana useampia opinnäytetöitä. Kuitenkin lähempänä aiheitani olevia on vain kaksi. Kummatkin opinnäytetyöt on tehty Humanistisen ammatikorkeakoulun toimesta kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmasta. Vuonna 2007 valmistunut opinnäytetyö on keskittynyt luontoleireihin ja leiriläisten ympäristöarvoihin sekä elämäntapaan. (Tolvanen 2007.) Kuitenkaan leiriläisiä ja erityisesti varhaisnuoria ei Luonto-Liitossa ole haastateltu.

Kartoitin haastateltaviksi vuosina -95, -96 ja -97 syntyneet Luonto-Liiton Uudenmaan piirin päiväleireille ilmoittautuneet sekä Bengtsårin leirisaarelle leirille ilmoittautuneet. (Pynnönen 2009a). Kaiken kaikkiaan haastateltavia on 17, mikä on hyvä määrä laadulliseen tutkimukseen.

Luonnonharrastamisella Suomen luonnonsuojeluliitossa tarkoitetaan muun muassa ”valtakunnallisia luonnonharrastustapahtumia”, kuten erilaisia luontoon liittyviä retkiä, joissa pääsee tutustumaan muun muassa lähiluontoon. (Luonnonsuojeluliitto 2009.) Luonto-Liitossa taas luonnonharrastustoimintaa lapsille ja nuorille järjestetään leirien, retkien ja koulutusten

muodossa. (Luonto-Liitto 2009b.) Luonto-Liiton leireillä ohjelma muodostuu monenlaisista luontoaiheista, askarteluista, retkistä, peleistä ja leikeistä (Luonto-Liitto 2009c).

2.5.1 Luonto-Liiton leiritoiminta

Luonto-Liitossa on tehty LEKA-opas luontoleirin järjestäjälle (Mäkinen & Lembidakis 2000). Oppaan tarkoituksena on yhtenäistää ja helpottaa leirinvetäjien työtä, mutta se on vain suunta-antava.

Luontoleirien pohjimmainen tarkoitus on herättää ja voimistaa lasten luonnonrakkautta. Luonto-Liiton tarkoituksena on edistää luonnonarvoa, kestävästä kehityksestä ja kestävästä elämäntapaa. Leirien uskotaan edistävän näitä teemoja. Lisäksi luontoleirien toivotaan herättävän lapsissa ahaa-elämyksiä. (Mäkinen ym. 2000, 7.)

Luonto-Liiton leireillä tulisi olla muun muassa seuraavanlaisia tunnuspiirteitä Mäkisen ja Lembidakin mukaan (2000, 9):

- paljon ulkoilua, retkeilyä, haistelua, maistelua
- rento ohjelma
- ryhmäkokoja ovat 16–30 lasta
- ei suorittamista eikä kilpailua
- monipuolista ohjelmaa, mikä johtuu luontoleirien ohjaajien hyvin erilaisista koulutustaustoista, iästä ja harrastuksista

Osallistamani leirit olivat kestoltaan viikonmittaisia joko niin, että lapset tuotiin aamulla noin klo 9–10 aikaan paikalle ja haettiin klo 15–16 tai niin, että bussikuljetuksella Hankoon leirin ensimmäisenä päivänä ja samalla tavalla takaisintulo leiriltä. Ajoitin mikä vain oli mahdollista käyntini leirin viimeiselle kokonaiselle päivälle, jotta lapset olisivat saaneet jo mahdollisimman paljon kokemuksia leiriltä.

2.5.2 Leiriläisten perustyyppit

LEKA-oppaan (Mäkinen ym. 2000, 11) mukaan leireille osallistuu vähintään kuutta perustyyppiä. Leiriä pitäessä on hyvä tietää, millaisia mahdollisia perustyyppisiä leirille tulee, sillä se helpottaa leiriin valmistautumista. Alla on listattu kuusi LEKA:ssa esille tullutta perustyyppiä sekä lyhyt selostus tyypeistä:

- *Tomi Tomera*. Harteikas ja kovaääninen Tomi näkyy ja kuuluu, hänelle maistuu ruoka ja vauhti on hurja. Laastaria hänen kanssaan saattaa kulua jonkin verran, sillä Tomin täytyy toimia. Kuvatkin syntyvät hetkessä.

- *Viivi Tiitiäinen*. Hento Viivi tekee kaikkea kauan. Oma tyttöohjaaja on Viivin tuki ja turva retkillä ja ulkovaatteiden valinnassa. Kaiken pitää olla söpöä ja ihanaa.
- *Kalle Koheltaja*. Kallelle käytännön asiat ovat merkityksettömiä ja paikallaan pysyminen lähes mahdottomuus. Kalle saattaa uppoutua toviksi omiin ajatuksiinsa, mutta pitkät tarinat ovat Kallen mieleen - kunhan arvoitukset ratkeavat älyllä ja nokkeluudella.
- *Emmi Tomera*. Emmi on Tommin serkku. Emmit löytävät toisensa leirillä ja ovat itsenäinen ja aloitteellinen ryhmä. Kiinnostavinta vapaa-ajalla Emmien mielestä ovat ohjaajat ja heidän yksityiselämänsä, toiseksi mielenkiintoisinta ovat pojat. Emmi ei kaipaa apua käytännön asioissa.
- *Liisa ja Lauri Luontoilija*. Liisa ja Lauri ovat tosissaan luontoharrastuksensa kanssa. Voi olla, että jossain vaiheessa leiriä he tietävät asioista enemmän kuin ohjaajat. Liisan ja Laurin tavarat ovat siististi järjestyksessä repussa, ja kaikki tavarat ehdottomasti kunnollisia retkeilyyn.
- *Riina Ruikuttaja*. Nirsoa Riinaa väsyttää, hänellä on kylmä tai tylsää tai ruoka ei ole oikeanlaista. Riina vertaa leiriolosuhteita kotioloihin, mutta kun Riinan saa avautumaan, tutustuu innostuneeseen Riinaan, joka tulee vuosi vuoden jälkeen leirille.

Lisäksi leirille voi perustyyppien lisäksi tulla lapsia, jotka tarvitsevat erityishuomiota. LEKA-oppaassa mainitaan muun muassa seuraavat (Mäkinen ym. 2000, 12.):

- Harri Hakkaaja
- Mervi Meikkaaja
- Ylermi Yli-Ikäinen

Mielestäni Harri Hakkaajan ja Ylermi Yli-Ikäisen kaltaisia nuoria on leireillä usein. Oma paha-olo, jota Harri Hakkaajan kaltaiset nuoret kokevat, johtuen kotioloista tai muista vaikeuksista, heijastuu usein heikompiin tai nuorempiin leiriläisiin. Tällainen kokemus ujolle tai epävarmalle varhaisnuorelle voi tuottaa niin huonon kokemuksen vanhemmista leiriläisistä tai leiristä yleisesti, että varhaisnuori ei tunne haluavansa siirtyä nuortenleirille.

Jos varhaisnuori ei halua siirtyä nuortenleirille, voi hänestä tulla Ylermi Yli-Ikäisen kaltainen. Ylermi ei ole valmis siirtymään nuortentoimintaan, mahdollisesti arkuutensa tai pelkojensa takia. Ylermi voi kokea nuortenleirit ahdistaviksi tai muuten epämiellyttäväiksi, vaikka kokemusta ei leireiltä olisikaan. On tärkeää yrittää havaita joukosta mahdolliset ikäviä kokemuksia kokenut varhaisnuori, jolloin väärät käsitykset ja luulot saadaan pois ja varhaisnuori voi hyvällä mielellä siirtyä lastenleiriltä nuortenleirille.

3 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyö tehdään, koska halutaan selvittää mikä voi olla tekijä, jonka vuoksi varhaisnuoret eivät enää jatka leiritoiminnassa. Lisäksi selvitetään, mitkä ovat toiminnassa pitävät tekijät.

Työssä on haluttu selvittää varhaisnuoren ajattelua leiritoiminnasta, mutta lisäksi selvittää mitä leiriläiset, ikävuosilta 8–15-vuotiaat, ajattelevat leireistä, mikä on parasta ja missä on vielä kehitettävää. Lasten ja nuorten ajatusten tueksi on haluttu vielä ohjaajien mielipiteet ja näkemykset niin poisputoamisesta (drop out) kuin leirin onnistumisen edellytyksistä.

Työn on tarkoitus palvella Luonto-Liiton tulevia selvityksiä liittyen lapsiin ja nuoriin. Lisäksi työn tarkoitus on antaa osviittaa lasten ja nuorten ajatusmaailmasta luonnonharrastamisesta ja leireillä mukana olemisesta - tosin eteläsuomalaisesta näkökulmasta käsin.

4 Menetelmälliset ratkaisut

Tässä työssä on käytetty niin sanottua "mixed methods"-lähestymistapaa, jossa käytetään määrällisiä ja laadullisia tutkimusmenetelmiä. Aineistoa kerättiin kesäkuusta elokuuhun 2009. Opinnäytetyön pääpaino on haastatteluilla ja vasta toisarvoisina tulevat määrällisen tutkimuksen aineisto.

4.1 Otanta

Havaintoyksikkönä tutkimuksessa on kolmeen eri otokseen kuuluvat ihmiset. Haastatteluihin valikoitui vuosina 1995–1997 syntyneet tytöt ja pojat. Leiriläisten kyselylomake oli suunnattu kaikille tutkimukseen osallistuneilla leirillä olleille. Samoin ohjaajien lomake oli suunnattu kaikille ohjaajille.

Aluksi selvitettiin, mille leireille vuosien 1995 ja 1997 välissä olevat varhaisnuoret olivat menossa. Tämä tapahtui Luonto-Liiton Uudenmaanpiirin toimiston kautta. Tällöin on ollut kyseessä ositettu otanta, jolloin on pyritty saamaan tarvittavat yksilöt mukaan tutkimukseen.

Kaikkiaan haastateltavia varhaisnuoria oli 17. Kaikille leiriläisille suunnattuun kyselyyn vastasi 71 leiriläistä. Ohjaajien kyselyyn vastasi 15 ohjaajaa.

4.2 Aineistonkeruu leireiltä

Haastattelut opinnäytetyötä varten tehtiin Luonto-Liiton Uudenmaan piirin kolmella eri päiväleirillä Pauligin huvilalla sekä kahdella leirillä Hangon leirisaarella Bengtsårissa. Kuvassa 1 on Pauligin huvila, eli Nuorten Luontotalo, kesäkuussa 2009. Huvilassa sijaitsee Luonto-Liiton Uudenmaan piirin toimisto ja siellä järjestetään päiväleirejä. (LUP 2009.) Päiväleirit, joihin osallistuin opinnäytetyön vuoksi, ajoittuivat viikoille 23, 31 ja 32.

Luonto-Liiton Uudenmaan piirin leirit pidettiin Hangossa Bengtsårin leirisaarella (LUP 2009). Hangon leirit, joihin osallistuin opinnäytetyön tiimoilta sijoittuvat viikoille 27 ja 31. Yhteensä haastatteluita tehtiin kaikkiaan 17. Tämä määrä on Luonto-Liiton puolesta riittävä haastattelumäärä kattaviin tuloksiin. Kuvassa 2 on Sofianlehto Bengtsårissa, jossa Uudenmaan piiri järjesti tänä vuonna lasten- ja nuortenleirinsä.

Kuva 1: Pauligin huvila Helsingissä © Maria Metsämuuronen

Kuva 2: Sofianlehto, Bengtsår © Maria Metsämuuronen 2009

Haastattelut oli sovittu Luonto-Liiton Uudenmaanpiirin toimiston kautta. Leireille, joissa varhaisnuoria haastateltiin, oli ilmoitettu etukäteen, että haastatteluita ja lomakkeen täyttöä tullaan leirillä tekemään. Lisäksi leireillä vielä käytiin läpi, miksi ollaan tekemässä haastatteluita sekä kuinka lomake täytetään. Tarkoituksena oli selvittää, että tuloksia ei julkaista sellaisinaan eikä missään näy vastaajan nimeä. Kaikki haastattelut ja lomakkeet tehtiin ja täytettiin nimettöminä anonyymiteetin suojaamiseksi.

4.3 Analysointimenetelmät

Opinnäytetyössä käytetään pääsääntöisesti laadullista menetelmää ja tässä tapauksessa lähinnä strukturoitua tai puolistrukturoitua teemahaastattelua. Laadullisia aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä dokumentteihin pohjaava tieto (Tuomi & Sarajarvi 2002, 73). Tässä opinnäytetyössä oli alun perin ajatuksena käyttää ainoastaan haastattelumenetelmää, mutta lopulta päädyttiin hyödyntämään myös kyselymenetelmää.

Tutkimusta tehdessä on tärkeää määrittää, miten sovelletaan laadullista tutkimusta. Jotta voidaan määritellä laadullinen tutkimus, täytyy miettiä sen suhdetta teoriaan. Laadullista tutkimusta tehdessä tarvitaan teoriaa - viitekehystä. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 16-17.)

Kaikessa tutkimisessa on tarkoituksena selvittää totuus, (Metsämuuronen 2008, 7) oli tutkimus sitten laadullista tai määrällistä. Tässä opinnäytetyössä käytetään kuitenkin molempia menetelmiä (l. triangulaatio). Laadullinen aineisto hankitaan haastatteluin ja määrällinen aineisto hankitaan lomakekyselyin niin leiriläisiltä kuin leiriohjaajilta.

4.3.1 Tapaustutkimus menetelmänä

Aristoteelisen perinteen tarkoituksena on tosiasioiden selittäminen ja ymmärrettäväksi tekeminen. Tämän näkökulman mukaisesti laadullista tutkimusta voidaan kutsua ymmärtäväksi tutkimukseksi. Ymmärtämiseen terminä liitetään usein psykologinen vivahde ja se on liitetty usein tutkimuskohteen ajatuksiin, tunteisiin ja motiiveihin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 26-27.) Ymmärtämällä tutkimuskohdetta voidaan saada selville tutkittavan motiivit toimia tietyllä tavalla tietyssä tapauksessa.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä on tapaustutkimus. Tapaustutkimus on hyvä tässä tapauksessa, koska se sallii yleistyksen ja sitä sovelletaan käytäntöön. Lisäksi tapaustutkimus tutkii yksittäisiä tapauksia. (Metsämuuronen 2006, 91.) Aineiston hankinnassa käytettävä menetelmä on pääsääntöisesti haastattelu, mutta avuksi työhön käytetään määrällistä kyselylomaketta leiriläisille sekä ohjaajille. Leiriläisiltä kysytään lähinnä mielipiteisiin ja mieltymyksiin liittyviä tekijöitä leirillä. Lisäksi leiriläisten lomake pyrkii mahdollisuuksien mukaan selvittämään leirille tulleiden motiiveja.

Tapaustutkimus tutkii tapahtumaa tai ihmistä ympäristössään (Metsämuuronen 2008, 16; Yin 1983, 23). Tapaus voi olla Metsämuuronen (2008, 16) mukaan niin yksilö, ryhmä kuin yhteisö. Tapaustutkimuksen etuna on yksittäisestä tapauksesta oppiminen.

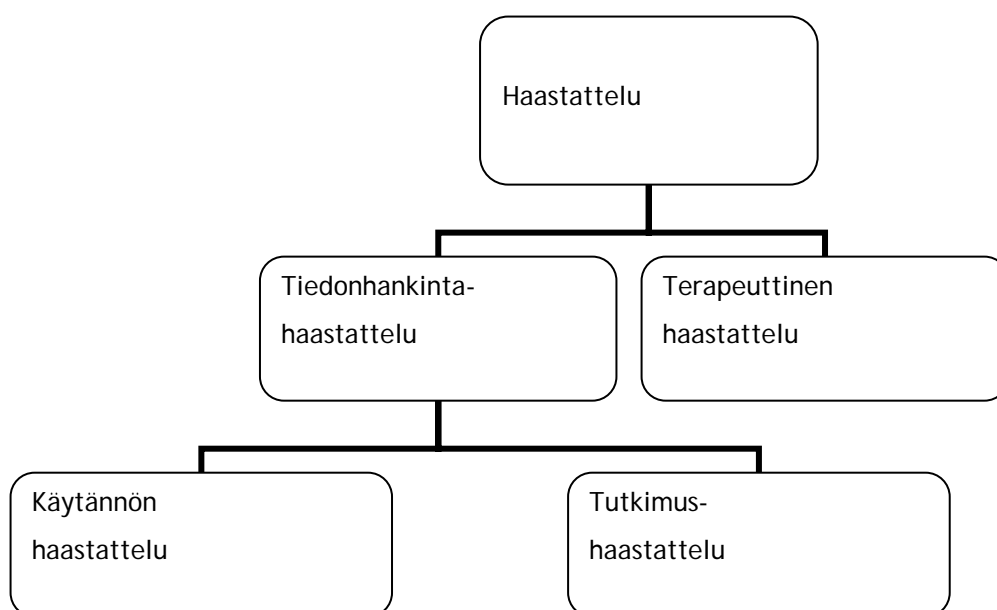
Kaikessa tutkimuksessa on otettava huomioon tutkimusetiikka ja luotettavuus. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan yleisesti rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimusta tehdessä. Lisäksi muita tutkijoita ja heidän saavutuksiaan tulee kunnioittaa ja antaa niille niiden ansaitsema arvo. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus riippuu uskottavasta aineistosta, analyysistä sekä tuloksista. Määrällisessä tutkimuksessa luotettavuuden määräävät validiteetti ja reliabiliteetti. (Oulun yliopisto, tutkimuksen luotettavuus 2009). Määrällisessä tutkimuksessa siis mittarin validiteetilla tarkoitetaan sen pätevyyttä. Päteekö mittari ja onko se riittävän hyvä ja kattava mittaamaan tutkittua asiaa? Reliabiliteetilla taas tarkoitetaan mittarin johdonmukaisuutta mitata. (KvantiMOTV 2009.)

4.3.2 Haastattelut

Haastattelun hyvinä puolina pidetään muun muassa joustavuutta, kuten väärinkäsitysten oikaisemista tai mahdollisuutta keskustella haastateltavan kanssa. Myös havainnointi haastattelutilanteessa on etu. Sen lisäksi, että kirjaa ylös mitä haastateltava vastaa haastattelijä voi havainnoida, kuinka haastateltava vastaa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 74–76.) Tätä hyödynnettiin opinnäytetyössä.

Haastatteluja voidaan tehdä muutamalla eri tavalla: lomakehaastatteluna, teemahaastatteluna ja syvähaastatteluna (Metsämuuronen 2008, 37–41; Tuomi & Sarajärvi 2002, 76–78). Metsämuuronen (2008, 37) toteaa lisäksi, että haastattelu voidaan tehdä yksilö-, ryhmä- tai lomakehaastatteluna. Opinnäytetyössä käytettiin apuna teemahaastattelua ja haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina. Lisäksi opinnäytetyössä tehtävät haastattelut voidaan luokitella tiedonhankintahaastatteluksi ja vielä erikseen tutkimushaastatteluksi (Kuva 3).

Kuvassa 3 on havainnollistettu Hirsjärven, Hurmeen ja Metsämuurosen jaottelu haastattelulajeihin. Käytännön haastattelun tarkoitus on ratkaista jokin käytännön ongelma (Metsämuuronen 2008, 38; Hirsjärvi & Hurme 1985, 26.) Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää ongelma, miksi varhaisnuoret jäävät pois järjestötoiminnasta.

Kuva 3: Haastattelulajit (Metsämuuronen 2008, 38; Hirsjärvi & Hurme 1985, 26)

Klassisen jaottelun mukaan haastatteluita on kolmenlaisia: strukturoituja, puolistrukturoituja ja avoimia haastatteluja (Metsämuuronen 2008, 40–41; Tuomi & Sarajärvi 2002, 76–78). Opinnäytetyössä käytetään puolistrukturoitua haastattelua eli teemahaastattelua.

Haastattelun tarkoituksena on asettaa jo valmiiksi haastattelijalle kysymykset, joihin halutaan vastauksia. Kysymysasettelu on kaksiosainen. Toisaalta kysytään, mikä pitää toiminnassa ja mikä on hyvää, ja toisaalta, mikä on pelottavaa siirtymisessä nuorten toimintaan. Kysymysasettelun näkee liitteestä 1. Kysymyksistä pyrittiin tekemään mahdollisimman yksiselitteisiä, ja tarpeen tullen kysymyksiä tarkennettiin ja avattiin.

Haastattelut nauhoitettiin, jotta olisi enemmän aikaa keskittyä haastatteluun eikä muistiinpanojen kirjoittamiseen. Liitteessä 1 on haastattelukysymykset. Tarkoituksena on kysyä alussa yleispiirteisiä kysymyksiä, mutta myös tarkentavia kysymyksiä varsinkin tärkeimmistä kysymyksistä. Lisäksi arkaluontoiset kysymykset on pyritty kysymään vasta lopussa. Sillä on todettu että henkilökohtaisten ja arkaluontoisten asioiden käsittelyyn päästään vasta kun haastatteluvälillä on hyvä ja turvallinen olo. Lisäksi on kysytty myös faktatietoa ja toisaalta mielipiteitä. Haastetta lisää se, että haastateltavan olisi hyvä sijoittua ikävälille 12–13, mutta hätätapauksissa myös 11-vuotiaat soveltuvat haastatteluun. Haastetta on siis siinä, että saa nuoret vastaamaan monisanaisemmin kuin yhdellä tai kahdella sanalla.

Aineistona toimivat noin reilun 15 minuutin mittaiset haastattelut, joita tuli kaikkiaan 17 kesän aikana. Tarkoituksena oli litteroida ne ja muodostaa niiden pohjalta yleispäteviä oletuksia varhaisnuorten mielteistä leiritoiminnasta. Aineisto käsiteltiin muun muassa sisällönanalyysin avulla. Aineisto litteroitiin sitä mukaan kun haastattelut saatiin tehtyä ja alustavia teemoja haastatteluiden pohjalta tehtiin pitkin kesää. Kun kaikki haastattelut oli tehty, voitiin poimia karkeat teemat ja lähteä syventämään analysointia. Lopuksi analyysin pohjalta tehdään Luonto-Liitto ry:lle yhteenveto ja parannusehdotuksia.

Haastattelu (liite 1) rakentui kolmesta osasta: taustatiedoista, toiminnassa pysymisestä sekä toiminnan parantamisesta. Taustatiedoissa kysyttiin muun muassa muista harrastuksista ja kuinka tuli mukaan toimintaan sekä monesko kerta tämä oli Luonto-Liiton leirillä. Taustaosiossa ideana oli taustoittaa leirillä kävijät ja heidän mahdolliset syynsä tulla mukaan leirille ja tärkeimpänä heidän motivaationsa pysyä toiminnassa.

Toiminnassa pysyminen -osuudessa kysyttiin, mikä on parasta leirillä ja toiminnassa, onko oppinut leireillä uusia taitoja ja haluaako oppia uusia taitoja. Tässä lähtökohtana oli löytää niitä tekijöitä, joiden takia lapset ja etenkin varhaisnuoret tulevat leirille toistamiseen. Kolmannessa eli toiminnan parantaminen -osiossa ajatuksena oli kysyä varhaisnuorilta itseltään,

mitä parannettavaa toiminnassa olisi, millaista varhaisnuori olettaa nuortenleirillä olevan sekä mikä saattaa ahdistaa tai pelottaa siirtymisessä.

4.3.3 Selvityksen tukena määrällinen tutkimus

Määrällinen tutkimus pyrkii ilmiöiden kausaalisuhteiden selvittämiseen. Tällä tarkoitetaan syy-seuraus-suhdetta. Miksi jokin asia on johtanut johonkin? (Niskanen 2009a.) Opinnäytetyössä käytetään määrällistä tutkimusta laadullisen tutkimuksen mahdollisena tukena. Määrällinen tutkimus eli kvantitatiivinen tutkimus perustuu lähinnä mittaamiseen. Mittaaminen tehdään mittarilla, joka voi olla konkreettinen laite tai kyselylomake. (Niskanen 2009b.)

Opinnäytetyössä mittarina toimivat kyselylomakkeet leiriläisille ja ohjaajille (liitteet 2 ja 3). Kuten liitteistä nähdään, on muuttujia kyselyssä paljon. Muuttujilla tarkoitetaan kiinnostuksen kohteena olevaa asiaa. Opinnäytetyössä määrällinen tutkimus keskittyy lähinnä harrastusmotiivien etsimiseen.

Täytätin kattavalle otokselle (n=71) leiriläisiä kyselyyn, johon heidän oli helppo ja nopea vastata. Aineiston saturaatiopiste on mielestäni saavutettu, sillä aineistoon ei saatu enää uusia piirteitä. Liitteessä 3 on ohjaajille laadittuja kysymyksiä kyselyyn. Kysely täydensi mielestäni hyvin haastatteluita ja samalla antaa palautetta Luonto-Liitolle sekä auttaisi mahdollisten parannusehdotusten kanssa.

5 Tulokset

Kaiken kaikkiaan tuloksia saatiin kolmesta eri kohderyhmästä. Haastattelujen alkuperäinen idea toteutui paremmin, kuin oli odotettu, ja odotukset täyttyivät. Haastatteluiden lisäksi aineistoa kerättiin leiriläisiltä ja ohjaajilta. Leiriläisten (8–15 v.) lomake on monivalintalomake (liite 2) ja ohjaajien kysely on avolomake (liite 3). Leiriläisten lomakkeet kerättiin samoilta leireiltä, joilla haastateltavat olivat. Ohjaajat olivat samoilta leireiltä.

5.1 Haastattelut

Yhteensä haastateltavia oli 17. Haastateltaviksi tarkentuivat vuosien 1995 ja 1997 välisenä aikana syntyneet varhaisnuoret. 65 % haastateltavista oli tyttöjä ja 35 % poikia. Haastattelut tehtiin lähinnä lasten leireillä, mutta mukaan otettiin kokemuksien vertailun takia lisäksi 7 nuortenleirillä ensimmäistä kertaa olevaa. Heidän osuutensa haastateltavista oli noin 40 %.

Haastateltavista 11-vuotiaita tyttöjä oli 6 %, mutta poikia ei yhtään. 12-vuotiaita tyttöjä oli haastateltavista 35 % ja poikia 6 %, 13-vuotiaita tyttöjä 6 % ja poikia 12 % sekä 14-vuotiaita

tyttöjä ja poikia kumpiakin 18 %. Tytöistä ensikertalaisia Luonto-Liiton leirillä oli 45 %. Pojista ensikertalaisia oli kolmasosa (taulukko 2).

Haastateltavien ikä	Poikia (%)	Tyttöjä (%)
11	0	6
12	6	35
13	12	6
14	18	18

Taulukko 2: Haastateltavien ikä ja prosenttiosuus

5.1.1 Tytöt haastateltavina

Tyttöjen harrastukset voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: luoviin, toiminnallisiin ja eläinharrastuksiin. Eniten harrastettiin pianon soittoa ja partiota (40 % tytöistä). Partion tarkoitukseen kuuluu auttaa nuorta kasvamaan muun muassa elinympäristönsä kanssa sopusuunnassa, ja siihen on kuulunut aina ulkoilua ja retkeilyä (Versot 2009). Jossain määrin partio ja luonnonharrastaminen siinä muodossa, jossa Luonto-Liitto sitä toteuttaa, ovat samankaltaisia.

Partiossa oppii paljon samoja juttuja. Tyttö 12 v.

Haastatelluista tytöistä siis lähes puolet (45 %) oli ensimmäistä kertaa leirillä mukana. Ennestään leireillä ja ensimmäistä kertaa nuortenleirillä olleet tytöt pitivät siirtymistä lastenleiriltä nuorten leireille hyvänä asiana.

... on täällä [nuortenleirillä] paljon kivempaa kuin siellä lastenleirillä. Tyttö 14 v.

Kyllä siinä [nuortenleirillä] tulee enemmän vapauksia. Tyttö 14 v.

Lisäksi vuosittainen vaihtuvuus ohjaajissa koettiin hyvänä. Tämä mahdollistaa toistuvuuden vähenemisen ja mahdolliset uudet käyttämättömät ideat. Kuitenkin tämäkään ei ole aukoton. Haastateltujen mielestä ohjelmassa ei ole riittävästi vaihtuvuutta. Tämä saattaa olla yksi tekijä, jonka takia varhaisnuoret eivät enää joko siirry nuortenleireille tai eivät mene enää toista kertaa nuortenleirille. Voi olla, että toistuvuus ohjelmassa johtuu heikosta kommunikaatiosta ohjaajien tai ohjaajatiimien välillä. Tähän pureudutaan ohjaajien kyselyssä hieman lisää.

Joka vuosi kun on eri ohjaajat, on vähän eri ohjelma. Mut kuitenkin sama ajatus aina. On vähän samaa ohjelmaa aina. Tyttö 13 v.

No tietenkin ohjaajat on muuttunut [leiritoiminnan aikana], mut ei sillee kauheesti. Tyttö 12 v.

Vaikka ohjelma ei olisikaan aivan uutta, on vaihto lapsista nuoriin kuitenkin tervetullut tuulahdus, sillä lastenleirit koetaan lapsellisina ja varhaisnuoret kokevat olevansa jo yli leikki-ien.

Nuortenleirillä on paljon enemmän vapaa-aikaa ja voidaan olla itsenäisemmin. ... ei enää sellasia mielikuvitusleikkejä ja sellasia, et vähän sillee kypsmpiä juttuja tehdään [nuortenleirillä]. Tyttö 14 v.

Ei se [nuortenleirille siirtyminen] ollut mikään semmonen hirveen radikaali muutos. Tyttö 14 v.

Entä mitä ajattelee varhaisnuori, joka ei vielä ole ollut nuortenleirillä? Vaikka iällisesti lastenleirin vanhimmat ja nuortenleirin nuorimmat ovat samanikäisiä, on ajatus nuortenleiristä kuitenkin huomattavasti lastenleiristä eroava. Lähinnä ajateltiin, että nuortenleirillä tehdään tutkimusta ja vaikeampia juttuja. Lisäksi hieman ujusteltiin vanhimpien nuortenleiriläisten reaktioita nuorimpia ja uusia kohtaan. Kuitenkin ohjaajien tuki ja mukana olo oli helpottavaa.

Vähän haasteellisempaa. Et kun on käyty koului ja tiedetään enemmän luonnosta. Tyttö 12 v.

En usko että vielä ensi vuonna menen nuortenleirille. Koen olevani vielä lapsenmielinen. Koen olevani vielä lastenleiri-ikäinen. Tyttö 12 v.

Parhaaksi asiaksi leirillä tytöt nostivat puhtaan tekemisen, niin paperin teon kuin retket ja tutkimiset. Kaikki vastaukset kuitenkin heijastelivat samaa tausta-ajatusta, kaikissa vastauksissa tehtiin yhdessä asioita, eikä niinkään yksinään.

Ehkä parasta on ollut, että voidaan tehdä kaikki yhdessä. Tyttö 12 v.

Nuortenleiriläisten tyttöjen mielestä leirissä taas parasta olivat ihmiset, parasta toiminnassa ja tekemisessä olivat muun muassa retket, melominen ja urheilu. Mieleisiksi koettiin osittain myös toiminnalliset, ei välttämättä asiaohjelmaan sidotut tehtävät vaan puhtaasti urheilulliset ohjelmat.

Tykkään melomisesta ja sitten on jännää tehdä kaikkia urheilujuttuja. Tyttö 13 v.

Lähinnä uusia opittuja taitoja kysyttäessä vastauksiksi tuli kolme vastaustyyppiä: en tiedä tai muista, yksittäisiä taitoja tai epämääräisiä 'kyllähän sitä' -vastauksia.

Aina oppii jotain uutta. En osaa sanoa nyt mitä, mut jotenkin jotain uutta. Tyttö 12 v.

No en mä silleen [ole oppinut], mä olen oppinut suojelemaan luontoa ja että luonto on tärkeä asia. Tyttö 11 v.

No joo, oppinut veistämään kaarnaveneitä. Tyttö 12 v.

Nuortenleirillä tytöillä ei tullut mitään mieleen, mitä olisivat oppineet leirillä. Tosin tytöt olivat ensimmäistä kertaa nuortenleirillä. Lastenleirillä he muistivat oppineensa taitoja, ja oli nuortenleirilläkin yleisesti opittu, ei kuitenkaan osattu eritellä mitä.

Opin lastenleirillä sytyttämään nuotion oikeaoppisesti. Tyttö 13 v.

Kyllä tästä luonnosta on oppinut sillee, et niiku ilmastonmuutoksesta ja sillee. Ja myös perusluontojuttuja. Tyttö 14 v.

Yksi mahdollinen motiivi harrastaa luontoa saattaa olla, että luonto on niin monipuolinen ja siitä aina oppii jotain uutta. Vanhaa tietoa pystyy syventämään, kun vain on viitseliäs. Päiväleiriläiset totesivat haluavansa oppia ja tutkia enemmän uutta, mikäli halusivat oppia jotakin ylipäänsä.

Sitä veden tutkimista ja kaikkea tommosta muuta kunnan tutkimista. Tyttö 12 v.

... En ole kauhee hyvä luonnontuntija, voisi jotenkin oppia tuntemaan eläimiä kunnolla. Tyttö 12 v.

Monella haastatellulla päiväleiriläisellä työllä oli selkeä näkemys nimenomaan ilmiöiden tunnistamisesta luonnossa. Myös nuortenleiriläiset totesivat lähes yksimielisesti, että lajintunnistusta olisi mielekästä oppia lisää. Kysymys kuuluikin olisiko mahdollista hyödyntää kasvi- ja eläintunnistuksen perusasioita peruskoulumateriaalista, kuten esimerkiksi jälkien seuraamista. Tätä ajatusta on pohdittu enemmän kehitysehdotuskohdassa.

Tunnistaa tosi paljon enemmän lintuja tai jotain erikoisii. Tyttö 14 v.

Nuortenleirillä olleilta kysyttiin, mitä tulisi tehdä toisin, jotta leirille tulisi myös uudelleen. Onko leireillä ylipäänsäkään mitään epäkohtia? Tyttöjen mielestä leireillä tulisi nukkua pidempään ja ruokien tulisi olla "vähän parempia". Lisäksi ruuan jälkeen haluttaisiin vapaa-aikaa. Ohjelmassa oli ollut paljon asiapohjaista puheohjelmaa, ja tämä koettiin raskaaksi ilman taukoja.

Toisaalta osa haastatelluista oli sitä mieltä, että leiri ei voisi olla parempi eli parannettavaa ei ollut. Aina kuitenkin jotain pientä on, jota voisi parantaa. Voidaanko vapaa-ajanpuute ja ruoka määritellä epäkohdiksi, joiden avulla leireistä saadaan erinomaisia? Kuitenkaan mitään parannettavaa asiasisällön suhteen ei ollut, mikä voidaan todeta hyväksi asiaksi.

Kysyttäessä tulevatko tytöt uudelleen nuortenleirille, vastaukset vaihtelivat jonkin verran. Osa ajatteli ehdottomasti tulevansa, koska oli ollut "kivaa", mutta osalla taas toiset harrastukset vievät tulevaisuudessa tyttöjen arvioiden mukaan niin paljon aikaa, että luonnonharrastamiselle ja luontoleireille ei ole enää aikaa. Luontoleirit ovat olleet toissijainen harrastus, johon on tultu kavereiden tai luppoajan vuoksi.

Kuitenkin huolestuttavin kommentti oli, että tulee vielä kerran mutta sitten on jo liian vanha nuortenleirille. Koetaanko leirit lapsellisiksi ja kuinka saada myös 15–16-vuotiaat pysymään mukana ja leirit ohjelmineen niin ikäneutraaleiksi, ettei 15–16-vuotias koe itseään liian vanhaksi tulemaan ja olemaan leirillä. Kuitenkaan ei käynyt ilmi, että kyseinen henkilö olisi ajatellut esimerkiksi ohjaajaksi menemistä.

Tuun varmaan vielä ens vuonna mut sit alkaa olla jo niin vanha sillee. Tyttö 14 v.

Pelottiko tai ahdistiko jokin nuortenleirille menossa haastateltavia? Kenties ujous tai pelko voisi olla tekijöitä, jotka estävät varhaisnuoren siirtymisen leiristä toiseen. Yksimielinen vastaus haastatelluilta tytöiltä oli, että ei ahdistanut eikä pelottanut. Pohdittaessa josko jotakuta muuta jännittäisi, kuinka helpottaa tällaisen nuoren leirille tuloa, tytöt totesivat reippaan mielen ja rohkeuden mennä juttelemaan tuntemattomille leiriläisille. Jossain vaiheessa muidenkin on alettava juttelemaan takaisin. Lisäksi pohdittiin vielä, että kaveri mukaan ensimmäiselle leirille voisi olla hyvä sekä se, että jännityksestä kärsivälle kerrottaisiin, kuinka kivaa leirillä on.

Ehkä vaan kannattaa tulla leirille silleen rohkeesti ja mennä vaan puhumaan et 'moi mä olen ... ja plaaplaaplaa'. Et silleen ainakin mä teen mut mä en ole koskaan kokenut, että mua ahdistaisi [leirille meno]. Tyttö 13 v.

Eli täytyy olla itse aktiivinen?

Joo. Puhuu vähän kaikkien kanssa niin sekin puhuu sun kanssa, semmosta. Tyttö 13 v.

5.1.2 Pojat haastateltavina

Haastatteluun osallistuneita poikia oli huomattavasti vähemmän kuin tyttöjä, mutta vastaukset olivat yleensä huomattavasti kattavampia pojilla, paria poikkeusta lukuun ottamatta. Kuten yllä on mainittu, pojista kolmasosa oli ensimmäistä kertaa Luonto-liiton leirillä. Poikien harrastukset olivat, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, urheiluharrastuksia laidasta laitaan, aina jalkapallosta golfiin. Urheiluharrastusten lisäksi ilmeni rumpujen soitto suosituksi harrastukseksi.

En näin kesällä [harrasta], mutta kun tulee syksy, niin mä harrastan hengenpelastusta ja saatan alottaa keilauksen. Poika 12 v.

Jo useampaan kertaan leirillä olleilta kysyttiin, onko heidän mielestään leiritoiminta muuttunut vuosien aikana. Vastaus oli myönteinen. Esimerkiksi ohjaajista on tullut varovaisempia muun muassa puihin kiipeämisen ja uimisen suhteen, eli yleisesti turvallisuuskysymysten kanssa ollaan nykyisin huoleellisempia. Myös leirien toiminnallinen puoli on kokenut vuosien saatossa hyviä ja huonoja jaksoja. Toisaalta haastateltava ei osannut eritellä, oliko leiritoiminta muuttunut parempaan vain huonompaan suuntaan, vaan leirit olivat vain muuttuneet.

Pari vuotta sitten oli huonoja leirejä, ja sit ne mun ihan ekat, ni niissä oli tosi paljon toimintaa ja tehtiin paljon. Poika 14 v.

Leireillä pojat ovat oppineet joko yleisesti luontoon liittyviä asioita, joita eivät osanneet eritellä, tai sitten mieleen tulivat tutkiminen, kuten työillä, ja leijan tekeminen. Nämä ovat kummatkin taitoja, joita ei tulisi kotona välttämättä hankittua. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että leireiltä ei ollut opittu mitään eikä haluttu oppia, kun taas osa oli sitä mieltä, että haluaisi oppi kunnioittamaan luontoa enemmän.

Kyllä sitä jotain on oppinu. Liittyen yleisesti luontoo. Poika 14 v.

Entä miltä pojista tuntuisi siirtyä tai miltä tuntui siirtyä nuortenleirille? Osa ei ollut edes ajatellut siirtymistä, joko siitä syystä, että leirit eivät enää kiinnosta tai koska lastenleireillä oletetaan olevan kivempaa, ja näin ollen ei edes ajatella siirtymistä nuortenleirille vaan jatkamista lastenleirillä ohjaajana mieluummin. Haastatteluista kävi myös ilmi, ettei asiaa ole kovasti edes mietitty etukäteen. Aika vuoden päähän kesään tuntuu hyvin pitkältä varhaisnuoren mielestä. Lisäksi saattavat aikaisemmat kokemukset vanhemmista leiriläisistä pelottaa jotakuta nuorta leiriläistä. Ainakin yhdessä haastattelussa kävi ilmi, että toisella leirillä vanhemmat leiriläiset olivat uhkailleet ohjaajia ja tilanne oli haastateltavalle jättänyt pelokkaan asenteen vanhempia leiriläisiä kohtaan.

Sitä on vähän vaikea sanoa [mitä ajattelee nuortenleiristä], mutta siinä on vähän semmosta, että kun siinä meidän leiriryhmässä oli sillee, et siinä oli muutama sellanen poika, jotka kiroili niikö sillee hirveesti ja häiriköi, niin siellä oli sellanen juttu, että jos kiroili niin joutui kiertämään sellasen laavun ja mitä enemmän kiroili sitä niin sen useammin sit joutui kiertämään. Sit ne vähän siitä uhkas et me tullaan hirttään teidät niikö niille isoille sanoi. Et vähän sillee. Poika 12 v.

Nuortenleirillä jo olleiden varhaisnuorten poikien mielestä siirtyminen nuortenleirille oli hyvä, sillä "ei olis jaksanu enää lastenleirejä" (Poika 14 v.). Poikien mielestä nuortenleirillä ohjaajat ovat antaneet enemmän vastuuta, joka koetaan tarpeelliseksi. Lisäksi nuortenleirillä on enemmän vapauksia kuin lastenleirillä. Siirtymisen nuortenleirille saattaa estää käsitys siitä, että nuortenleirillä tehdään, kuten lastenleirilläkin, samat asiat joka vuosi. Tämä ei näytä innostavan poikia lastenleirille saati nuortenleirille. Nuortenleirin toisaalta kuvitellaan olevan erilainen ja siellä olevan enemmän ihmisiä, mikä voidaan lukea positiiviseksi asiaksi.

Täällä [nuortenleirillä] on paljon enemmän vapauksia, ku ollaan vähän vanhempia. Ne [ohjaajat] antaa meilleki vähän vastuuta, mikä on mun mielestä ihan hyvä juttu. Poika 14 v.

Pelottaako tai ahdistaa jokin nuortenleireissä? Entä mikä olisi poikien mielestä ratkaisu, mikäli jotakuta toista jännittäisi mennä nuortenleirille? Suurin osa oli sitä mieltä, että mikään ei ahdistaa tai pelota ajatuksessa siirtyä nuortenleirille. Kuitenkin muutama asia askarrutti; se että isommat saattaisivat kiusata tai että muut ovat huomattavasti itseä vanhempia ja millaisia ohjaajat ovat.

Kynnystä siirtyä tai mennä nuortenleirille voisi poikien mukaan madaltaa kaveri, jonka kanssa mennä, tai se, että saa etukäteen tietoa joko netistä tai joltakin, joka on jo ollut samanlai-

sella leirillä. Myös meneminen tietämättä leiristä etukäteen ja vasta leirillä muihin tutustuminen koettiin hyväksi keinoiksi. Erilaiset nimi- ja tutustumisleikit voisivat poikien mielestä helpottaa ujonkin ihmisen oloa leirillä, sillä tavalla tutustuu ihmisiin. Myös ohjaajien tulisi olla valppaita mahdollisten häiriökäyttäytyjien takia. Näin estettäisiin mahdollinen kiusaaminen ja helpotettaisiin varhaisnuoren oloa.

Tätä täytyy miettiä. Täytyy sanoa semmonen juttu että kattoo niikö ensin netistä mimmonen se on ja mitä siihen niikö kuuluu ja silleen. Mä ainakin luulen niin. Tai sitten et on joku kaveri mukana. Poika 12 v.

Poikien mielestä leireillä ei ole juuri parannettavaa, ne ovat sellaisinaan hyviä. Kun lähdettiin asiaa tarkemmin pohtimaan, päädyttiin muun muassa siihen, että osassa leirejä ohjelma oli liian lapsellista, ohjaajat olivat lapsellisia tai varhaisnuoret kokivat, että heitä kohdeltiin kuin lapsia. Osassa leireistä taas koettiin, että ohjelma oli turhan tauotonta. Asiaohjelmaa oli useampi tunti yhteen menoon, ja kaivattiin taukoja rytmittämään päivää. Lisäksi kauniilla säällä kaivattiin enemmän pelejä ja leikkejä. Myös luonnossa oleminen ja siellä seikkaileminen koettiin tärkeäksi.

Esimerkiksi tänä vuonna leirillä ni eka tuli kaks tuntii höpötystä ilmastonmuutoksest ja sit heti perään - ilman mitään pauseja - ni seuraavaa juttuu. Kaikki oli vähän levottomii, ja sit se meni vähän päin peetä. Pikkupauseja vois olla välissä. Poika 14 v.

Toimivimmiksi ja parhaiksi seikoiksi leireillä pojat nostivat muun muassa kavereiden kanssa olemisen ja valvomisen, mutta osa mietti asiaa tarkemmin ja totesi, että parasta Bengtsårin leireissä on päästä pois kaupungista luontoon ja kalastelemaan, paistamaan lettuja ja vain olemaan. Lisäksi nuoremmat mainitsivat luonnon tutkiminen ja vanhemmat leiriläiset ilmas-
topaneeli-roolipelin.

Mä tykkään siitä, et saa valvoa niin paljon kuin haluaa, kun on hiljaa nuotiolla. Se tuo tunnelmaa. Poika 14 v.

Mikähän mahtaa pitää pojat mukana toiminnassa?

Leirillä oleminen. Poika 13 v.

5.1.3 Pohdintaa ja havaintoja haastatteluista

Haastattelut onnistuivat kaiken kaikkiaan hyvin. Toiset mieltivät vastauksiaan toisia enemmän, mutta uskoakseni "minusta tuntuu" -mentaliteetilla eikä kaunistellen kuten vaarana saattaisi olla. Osasta haastatteluista huomasin, kuinka tärkeänä he kokivat haastatteluun osallistumisen "Annas kun mietin" -tyyppiset kommentit sekä mieltäväiset eleet tulivat varhaisnuorilta täysin harkitsemattomasti. Toisista taas huomasin, että osallistuminen haastatteluun ei ollut mieluista. Kädet puuskassa istuminen ja "en mä tiiä" -vastaukset kielivät suhtautumisen olevan vastentahtoista. Jokaiselle haastatteluun osallistuvalla sanottiinkin, että haastatteluun ei ole pakko osallistua ja vastauksia ei anneta eikä näytetä kenellekään ulkopuoliselle sellaisinaan, eli ketään ei pakotettu osallistumaan.

Sosiaalisesta painostuksesta, jota saattoivat aiheuttaa niin ohjaajat kuin muut leiriläiset, minulla ei ole sen enempää tietoa, mutta se on hyvin mahdollista. Haastattelut olivat suuremmaksi osaksi hyvin samankaltaisia, ja näin ollen yhteenveto ja tulosten hyödyntäminen on suhteellisen mutkatonta. Varhaisnuoret selvästi tietävät, mistä pitävät ja mikä ei ole, heidän omien sanojensa mukaan, "kivaa".

5.2 Kyselyt leiriläisille

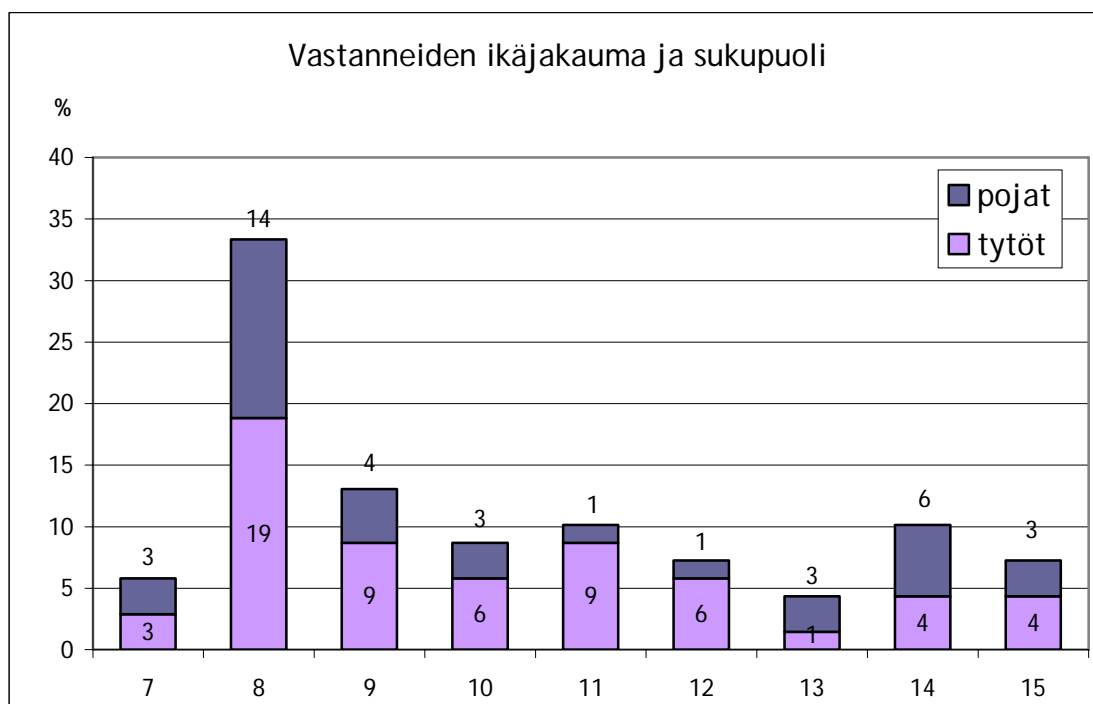
Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi viideltä Luonto-Liiton Uudenmaan piirin leiriltä 71 iältään 7-15 -vuotiasta lasta. Neljä leireistä oli lasten leirejä ja yksi oli nuorten leiri. Kaksi leiriä pidettiin Bengtsärissa ja loput Helsingissä. Vastausprosentti oli 100 %, sillä alun alkaen ainoastaan ne leirit osallistuivat opinnäytetyöhön, joissa käytiin haastattelemassa kohdeikäryhmää. Kyselylomake täytettiin leirin aikana opinnäytetyön tekijän valvonnassa ja lomakkeet luovutettiin heti vastaamisen jälkeen. Ainoastaan yksi leiriläinen ei ilmoittanut ikäänsä ja yksi ei kertonut sukupuoltaan. Muihin kyselyn kohtiin vastasivat kaikki.

5.2.1 Kyselyn rakenne

Kysely (n=71) rakentui (liite 2) niin, että ensimmäisessä osiossa kyseltiin perustietoja, kuten monesko kerta leirillä kyseinen leirikerta oli ja kuinka vanha vastaaja oli, sekä oliko vanhemmilla mahdollisesti jokin luontoharrastus. Toinen kyselyn osio oli teemaltaan "parasta on...". Tämän osion kysymyksillä oli tarkoitus kartoittaa motiivipohjaa luontoharrastamiselle sekä yksinkertaisesti tiedustella kyselyyn osallistuneilta, mikä on parasta toiminnan eri osa-alueissa. Viimeisessä osiossa annettiin vastaajille mahdollisuus kertoa vielä tarkemmin, mitä mahdollisesti voitaisiin leireillä tehdä toisin sekä mitä haluttaisiin vielä enemmän.

Yli kolmannes vastanneista oli iältään kahdeksanvuotiaita, joita oli huomattavasti enemmän kuin muita ikäryhmiä. Toiseksi suurin ikäryhmä vastanneissa olivat yhdeksän vuotiaat, joita oli vastanneista vain 13 %. Vähiten vastanneita oli 13-vuotiaiden kohdeikäryhmässä (4 %). Tämä on niin sanottu väliinpuotoajikä, sillä tämänikäiset voivat olla vielä lastenleirillä tai mennä nuortenleirille. Tätä aihetta on pohdittu enemmän edellisessä luvussa. Kuvassa 4 nähdään sekä vastanneiden ikä- että sukupuolijakauma. Vastanneista reilut 60 % oli tyttöjä ja lähes 40 % poikia.

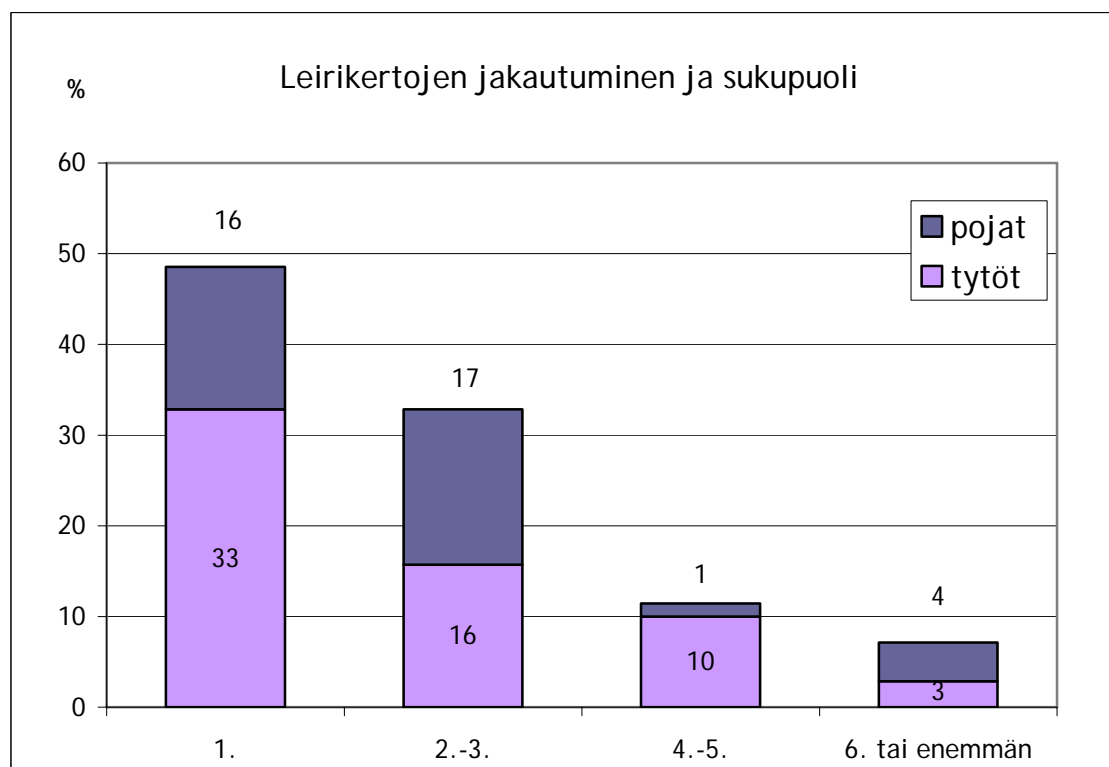
Kuten yllä on mainittu, suurin ikäryhmä on kahdeksanvuotiaat. On huomionarvoista, että leireillä oli jopa 6 % seitsemänvuotiaita. Muissa kuin kahdeksanvuotiaissa poikien osallistuminen leirille on huomattavasti heikompaa kuin tyttöjen. Ainoastaan 7-, 13-, 14- ja 15-vuotiaissa poikien prosentuaalinen määrä on samoissa luvuissa kuin tyttöjen. Voidaanko tästä päätellä, että luontoharrastuneisuus mielletään tyttöjen jutuksi?

Kuva 4: Vastanneiden ikä- ja sukupuolijakauma prosentteina

Suurin osa eli lähes 49 % vastanneista oli ensimmäistä kertaa leirillä. Kuitenkin jopa 11 % vastanneista oli ollut leireillä 4-5 kertaa. Tässä kysymyksessä tarkoitettiin Luonto-Liiton leirejä, ja sitä tähdennettiin ennen lomakkeen täyttämistä. Kuten kuvasta 5 huomataan, ensikertalaisia on eniten ja niin kutsuttuja konkareita jo huomattavasti vähemmän (vain 7 %). Viittaako tämä enemmänkin innon lopahtamiseen vai siihen, että 7–15-vuotiaista vain 7 % on todellisia luon-

nonharrastajia? 2.- ja 3.-kertalaisissa poikien ja tyttöjen välillä ei ole juurikaan eroa, poikia on tässä ryhmässä 17 % ja tyttöjä 16 %. Kuitenkin heti tämän jälkeen poikien prosentuaalinen osuus laskee huomattavasti. 4.- tai 5.-leirikertalaisissa enää 1 % on poikia. Tyttöjen leirikertojen määrissä ei ole havaittavissa yhtä voimakasta prosentuaalista pudotusta kuin pojilla.

Kuva 5: Vastanneiden leirikerrat prosentteina

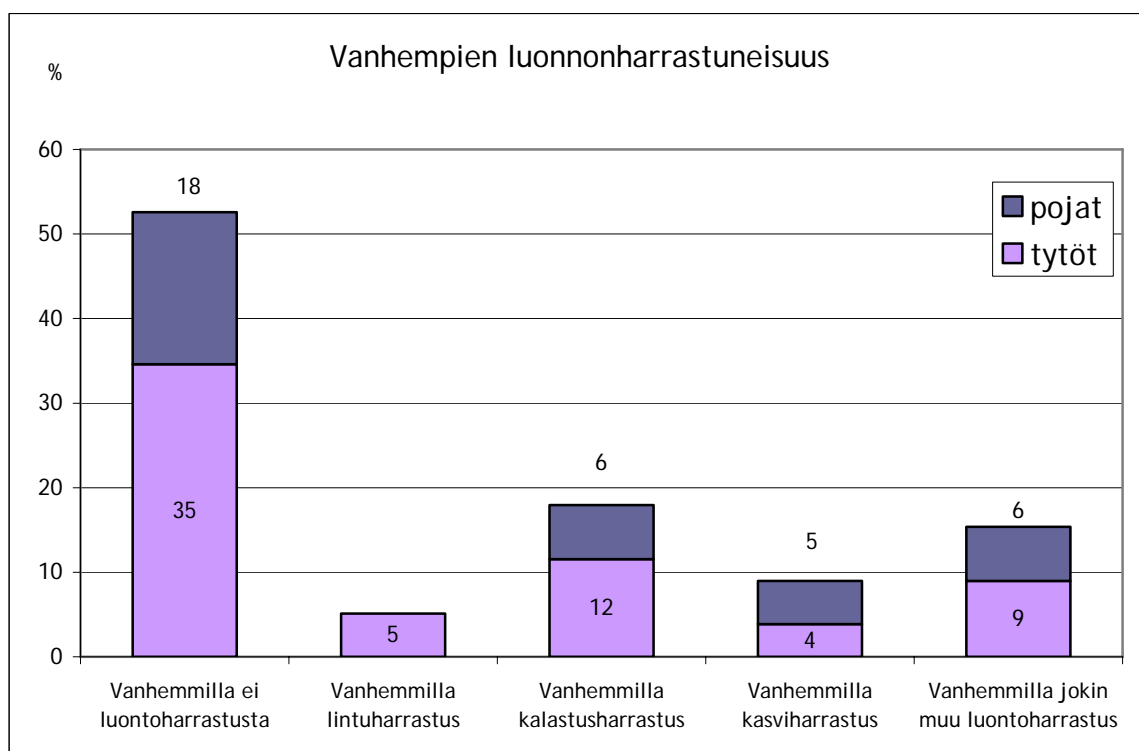
5.2.2 Vanhempien luontoharrastuneisuus

Yli puolella vastanneista (53 %) vanhemmat eivät harrasta itse mitään luontoon liittyvää (kuva 6). Voidaankin todeta, kuten haastatteluissa kävi ilmi, että vanhemmat laittavat lapsensa leirille muun muassa sen takia, ettei lapsi joudu olemaan yksin kotona vanhempien ollessa töissä.

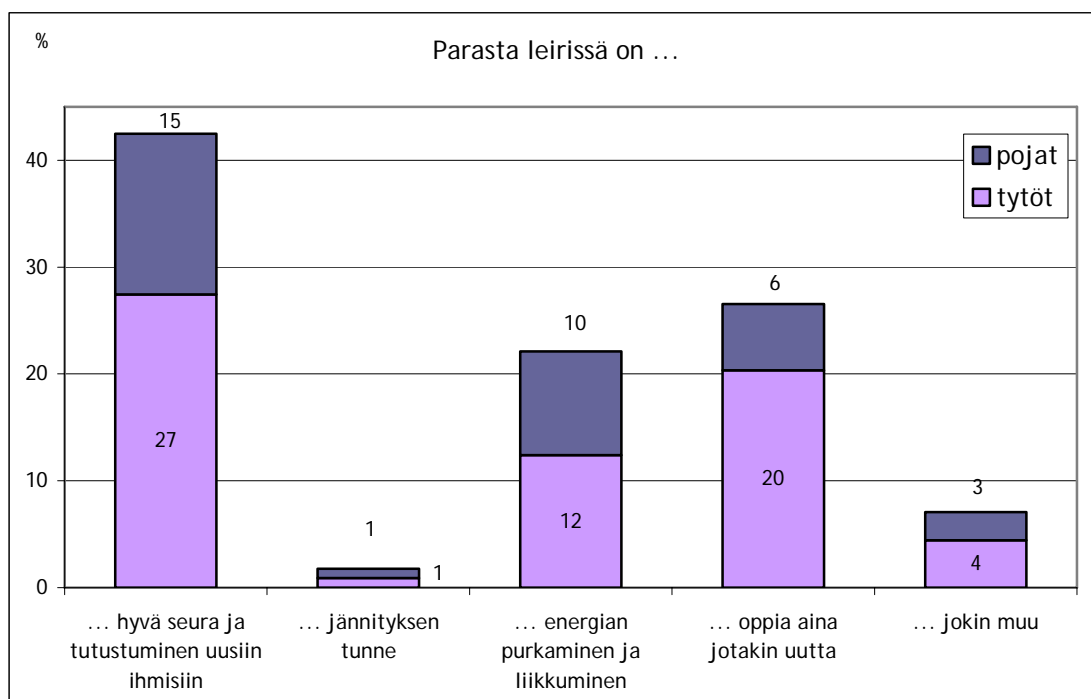
Eniten vanhemmat harrastivat kalastusta (18 % vastanneista, kuva 6). Toiseksi suurimmaksi ryhmäksi muodostui "jokin muu luontoharrastus" -vaihtoehto. Tähän ryhmään kuuluvat seuraavat harrastukset vastanneilla: puutarhanhoito, ratsastus, metsänomistus, perhosharrastus, purjehdus, ravustus, ammatin kautta erilaiset luontoon (maisemasuunnittelija) tai ympäristöön liittyvät ammatit, geokätkeily sekä marjastus.

5.2.3 Leiri ja leiriohjelma

Kysymys ”Mikä on parasta leirissä?” on luokiteltu kolmen päämotiiviluokan mukaisesti: sosiaaliset motiivit, kognitiiviset motiivit ja toimintamotiivit. Sosiaalisista motiiveista otettiin kontaktimotiivi, kognitiivisista motiiveista uteliaisuusmotiivi ja toimintamotiiveista kaksi alaluokkaa, liikuntamotiivi ja jännitysmotiivi.

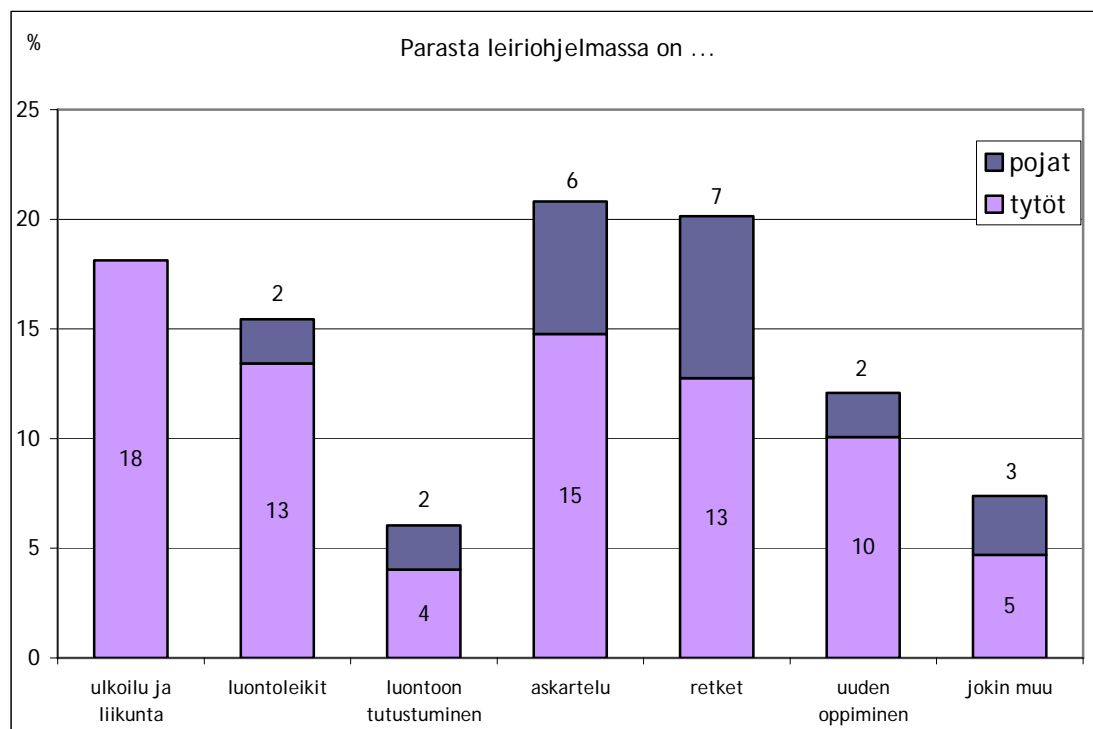
Kuva 6: Vanhempien luonnonharrastuneisuus

Kuva 7: Parasta leirillä vastanneiden mielestä on hyvä seura ja uudet ihmiset.

Kysymyksessä "parasta leirissä on se, että..." taka-ajatuksena oli, että vastausvaihtoehdot on luokiteltu Madsenin motiiviluokituksen mukaisesti. "Hyvä seura ja tutustuminen uusiin ihmisiin" -vaihtoehto on sosiaalisen motiivin pääluokan kontaktimotiivi. "Jännityksen tunne" -vaihtoehto on taas toimintamotiivin pääluokan jännitysmotiivi. "Energia ja liikkuminen" -vaihtoehdon takana on ajatus toimintamotiivin liikuntamotiivista. "Oppia aina jotakin uutta" -vaihtoehto taas on kognitiivisen pääluokan motiivin uteliaisuusmotiivi.

Kuten kuvasta 7 havaitaan, parasta leirissä vastaajien mielestä oli hyvä seura ja tutustuminen uusiin ihmisiin (42 % vastanneista). Toiseksi suosituin vaihtoehto oli, että parasta leirissä on oppia aina jotakin uutta (26 % vastanneista). Kolmas suuri prosentuaalinen osuus muodostui energian purkamiseen ja liikkumiseen (22 % vastanneista, kuva 7). 7 % vastanneista totesi, ettei mikään vastauksista ollut oikea vaan parasta leirissä on jokin muu. Tähän kategoriaan vastanneet saivat kirjoittaa mieleisensä vastauksen. Seuraavanlaiset asiat oli eritelty parhaaksi asiaksi leirillä: leirillä on hauskaa, leikkiminen ja hauskat leikit, kuten evoluutioleikki, saa vapaata kotitöistä, siesta sekä kalastaminen.

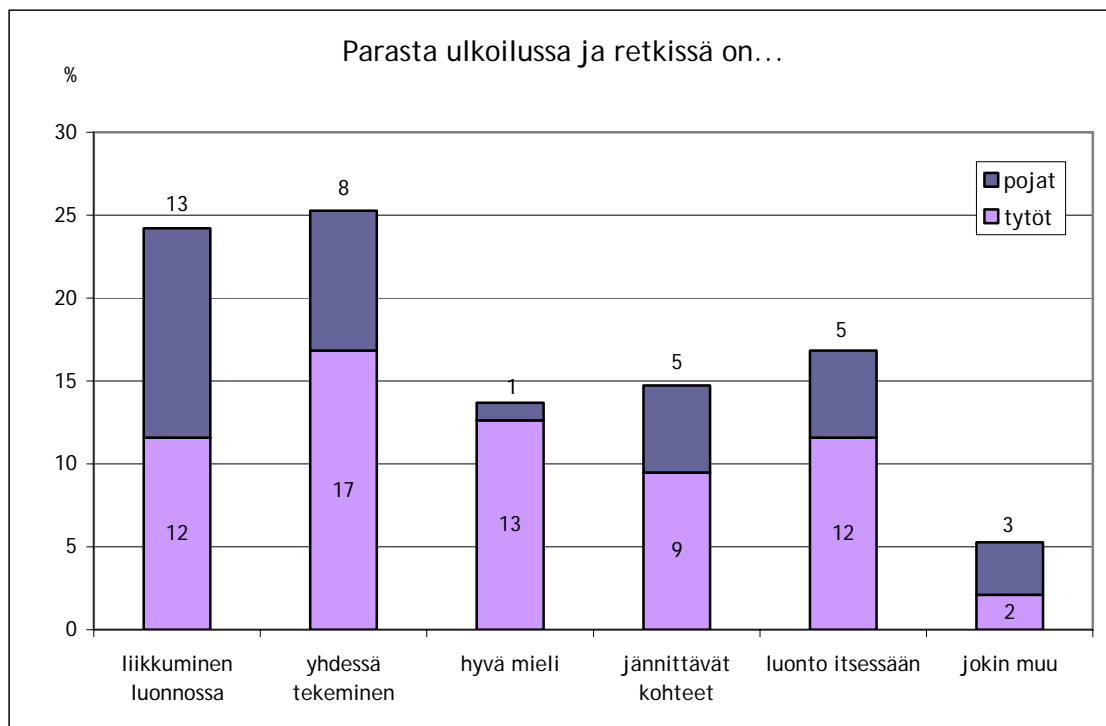
Kuva 8: Parasta leiriohjelmassa on askartelu

Kysymyksessä "mikä on parasta leiriohjelmassa" (kuva 8) vastausvaihtoehdot ovat lähes suoraan LUP:n internetsivujen lauseesta, jossa todetaan seuraavasti: "Ohjelmassa on runsaasti ulkoilua, luontoleikkejä, lähiluontoon tutustumista, askartelua, retkiä - eli hyvin samanlaista kuin Benkun lastenleireillä." (LUP:n päiväleirit 2009). Lisäksi vastauksiin lisättiin liikunta, uuden oppiminen sekä vaihtoehto 'jokin muu', johon sai kirjoittaa vastauksensa.

Kuten kuvasta 8 huomataan, kolme suosituinta asiaa ohjelmassa olivat askartelu (vastanneista 21 % piti tätä parhaana asiana leiriohjelmassa), retket (vastanneista 20 %) ja ulkoilu ja liikunta (vastanneista 18 %). Pojilla suosituinta leiriohjelmassa olivat retket (7 %) sekä yllättävänä askartelu (6 %). Lisäksi huomion arvoista on, ettei yksikään poika ollut valinnut ulkoilua ja liikuntaa parhaaksi asiaksi leiriohjelmassa, kun taas tytöillä tämä vaihtoehto oli selkeästi suosituin. Vaihtoehtoon "jokin muu" (vastanneista 8 %) oli laitettu seuraavia: vapaa aika ja ihmisten kanssa oleminen ja heihin tutustuminen, kaverit, leikit sekä iltaohjelma. Leiriohjelmasta suosituimmaksi motiiviksi nousi siis toimintamotiiveista luomismotiivi, lähes yhtä tärkeänä motiivina tuli kokemus- ja liikuntamotiivi.

5.2.4 Tarkennuksia koskien leiriohjelmää

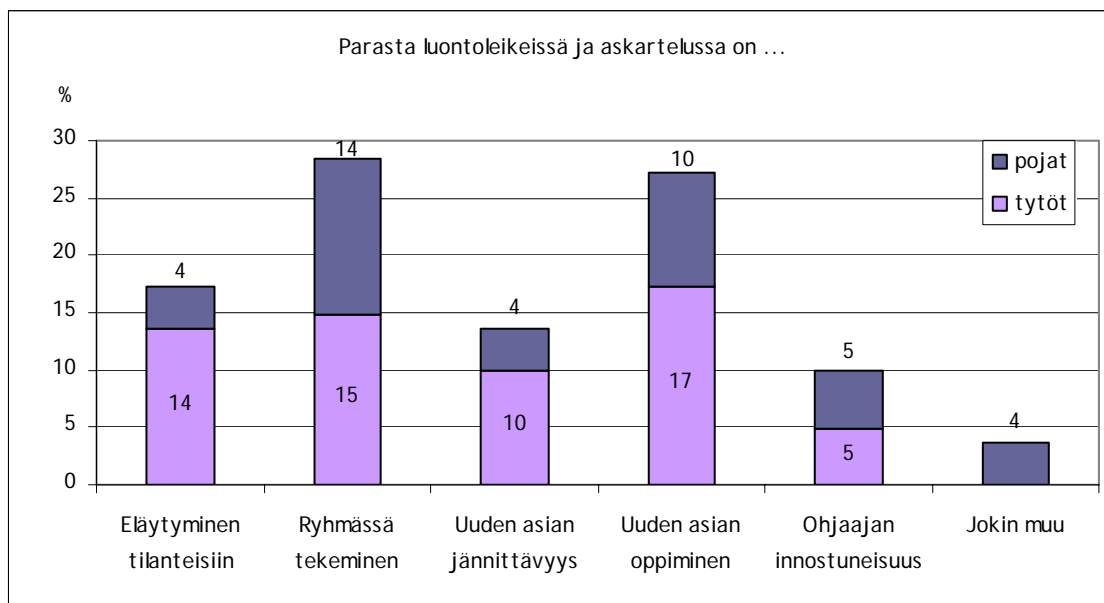
Kuvissa 9, 10 ja 11 ovat tulokset kysymyksiin ”Mikä on parasta ulkoilussa ja retkissä?”, ”Mikä on parasta luontoleikeissä ja askartelussa?” sekä ”Mikä on parasta luontoon tutustumisessa ja uuden oppimisessa?”. Tässä on haluttu pureutua hieman syvemmälle leiriohjelmaan.

Kuva 9: Ulkoilussa ja retkissä parasta on yhdessä tekeminen

Vastausvaihtoehdot ovat Madsenin motiiviluokituksen mukaisia. Tällöin voidaan todeta, että kyselyyn vastanneita tietoisesti tai tiedostamatta ajavat sosiaaliset motiivit tai erityisesti kontaktimotiivi.

Vastanneiden (25 %) mielestä ulkoilussa ja retkissä parasta on yhdessä tekeminen. 17 % tytöistä oli tätä mieltä ja 8 % pojista. Poikien mielestä ehdottomasti parasta ulkoilussa ja retkissä on itse liikkuminen luonnossa (13 %). Tyttöillä toiseksi suosituin vastaus oli hyvä mieli jälkeensä. Kolmanneksi suosituin vastaus oli luonto itsessään. Tätä mieltä oli 17 % vastanneista.

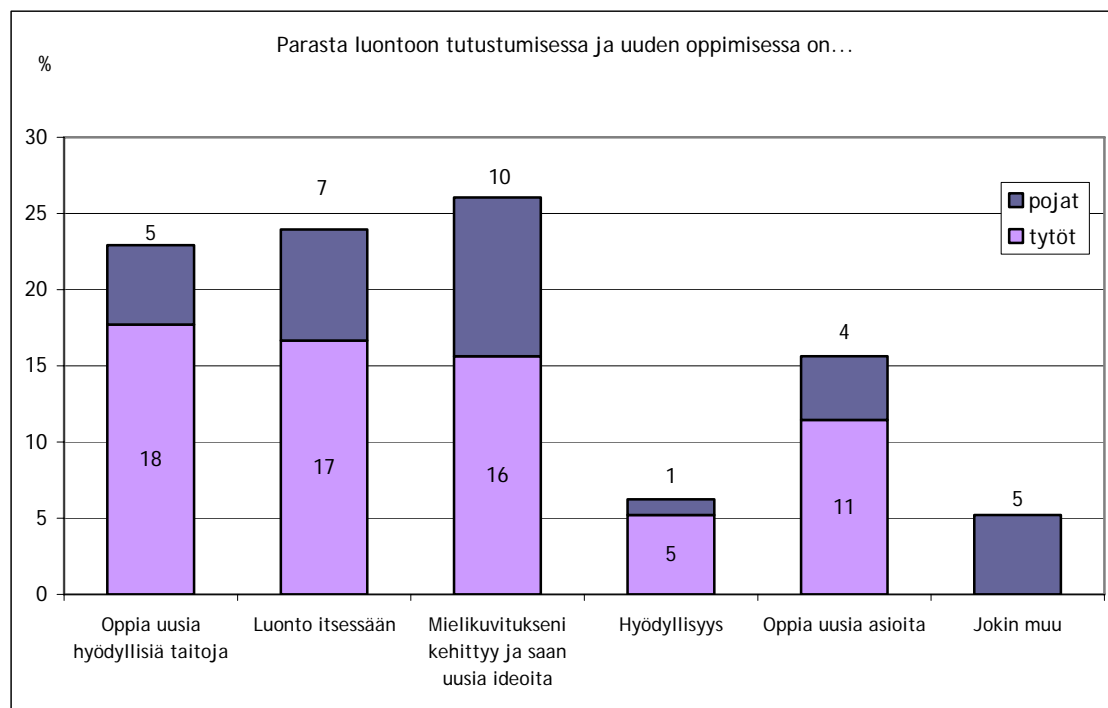

Kuva 10: Parasta luontoleikeissä ja askartelussa on ryhmässä tekeminen

Myös luontoleikeissä ja askartelussa (kuva 10) oli vastanneiden mielestä parasta yhdessä tekeminen (29 %). Lähes yhtä suosittu vastaus oli myös, että siinä oppii uutta (27 %). Jopa 10 %:n mielestä leikeissä ja askartelussa parasta on ohjaajan innostuneisuus. Tämä onkin leikkien ja askartelun kannalta tärkeää. Luontoleikeissä ja askartelussa motiiveina oli kontaktimotiivi sekä uteliaisuusmotiivi, kun taas luontoon tutustumisessa ja uudenoppimisessa oli motiivina kognitiivinen mielikuvitusmotiivi.

Suurin osa (17 %) tytöistä oli sitä mieltä, että nimenomaan uuden asian oppiminen on parasta leikeissä ja askartelussa. 4 % vastanneista, jotka kaikki olivat poikia, on vastannut vaihtoehdon ”jokin muu”. Tällä vastanneet ovat tarkoittaneet, ettei siinä ole mitään hyvää.

Parasta luontoon tutustumisessa ja uuden oppimisessa on enemmistön (26 % vastanneista) mielestä se, että mielikuvitus kasvaa ja saa uusia ideoita (kuva 11). Pojista (10 %) enemmistö piti mielikuvituksen kehittymistä ja uusien ideoiden saantia parhaana. Tytöistä 16 % oli samaa mieltä. Enemmistö tytöistä oli sitä mieltä, että parasta luontoon tutustumisessa ja uuden oppimisessa on nimenomaan oppia hyödyllisiä taitoja. Toiseksi suosituin vastausvaihtoehto oli, että parasta on luonto itsessään. Kaiken kaikkiaan vastanneista tätä mieltä oli 24 %, pojista 7 % ja tytöistä 17 %.

Kuva 11: Luontoon tutustuminen ja uuden oppiminen

5.2.5 Pohdintaa kyselystä leiriläisille

Vastausprosentti oli 100, mikä on enemmän kuin osasi odottaa. Kaikille kyselyyn osallistuneille sanottiin, että kyselyyn ei ole pakko osallistua. Kuitenkin osallistuminen koettiin tärkeäksi lasten, varhaisnuorten ja nuorten parissa. Vastaukset olivat kaikki käyttökelpoisia, ja niihin oli selkeästi mietitty mieluista vaihtoehtoa.

Osaa nuorimmista tosin jouduttiin auttamaan lukemisessa, sillä he eivät osanneet lukea. Kuitenkin myös ja ehkäpä varsinkin nämä tapaukset ottivat kyselyn vakavissaan, kynän päät syötiin monesti ennen kuin itseä miellyttävä vastausvaihtoehto oli löydetty, ja vielä vastaus saatiin vaihtaa toiseen, parempaan. Ehkäpä osallistuminen kyselyyn antoi lapsille ja nuorille tunteen omasta tärkeydestä, mielenkiinnosta heidän hyvinvointiaan kohtaan sekä mahdollisuuden vaikuttaa itselle tärkeän toiminnan kehittämiseen.

5.3 Kyselyt ohjaajille

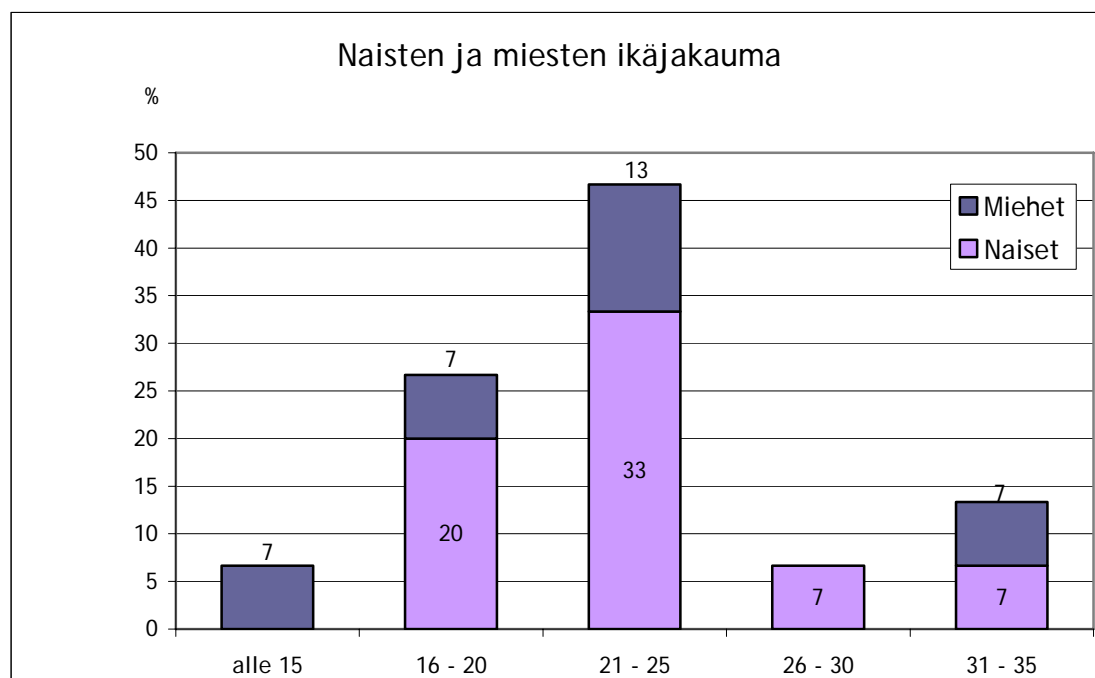
Alun alkaen ajatuksena oli kysyä ainoastaan leiriläisiltä, mitä mieltä leiristä ollaan yleisesti ja mikä voi olla toiminnassa pitävä tekijä. Kuitenkin oli järkevää ottaa myös ohjaajien kokemukset ja näkökulmat mukaan työhön. Mikäli ohjaajia ei olisi otettu mukaan, oleellinen tekijä leiriä olisi jätetty täysin vaille huomiota.

Lomake (liite 3) rakentui muun muassa seuraavanlaisista kysymyksistä: Mikä tekee leiristä onnistuneen? Mitä ongelmakohtia nousee mieleen leirien suhteen? Onko vuosien varrella ollut leirien suhteen kehitystä parempaan tai huonompaan suuntaan? Tulisiko leiriläisiltä ottaa palautetta kirjallisesti/suullisesti ja olisiko se toiminnan kehittämisen kannalta oleellista? Mikä voisi olla varhaisnuoren syy lopettaa toiminta?

Ohjaajille annetun kyselylomakkeen (liite 3) vastausprosentti oli 75 % (n=15). Kaiken kaikkiaan vastauksia tuli yhteensä 15, vain yhden leirinosalta vastauksia ei saatu. Kuvasta 12 nähdään, että naisia vastanneista oli 2/3 ja miehiä 1/3. Miesohjaajien vastausprosentti oli hyvä.

Vastanneiden ohjaajien ikäjakauma näkyy myös kuvasta 12. Eniten vastanneita oli ikäluokassa 21–25-vuotiaat, joita oli vastanneista 46 %. Vähiten oli alle 15-vuotiaita ja 26–30-vuotiaita ohjaajia, joita oli kumpiakin 7 %.

Eräs kyselyyn vastanneista totesi, että jokin aika sitten ohjaajien osalta oli nähtävissä hiipumisen merkkejä, mutta tämä vuosi on ollut uusi nousukausi. Saman toteavat kyselyn tulokset; ensi kertaa ohjaajana olleita vastanneista oli 43 % eli selvä enemmistö. 2. tai 3. kertaa ohjaajana olleita oli 21 %, samoin kuin 6. kertaa tai enemmän -ohjaajana olleita. Vähiten vastanneita oli 4.-5. kertaa ohjaajana olleissa, joita oli kuitenkin 14 %.

Kuva 12: Ohjaajien ikäjakauma

5.3.1 Leirin onnistumisen edellytykset

Kysyttäessä mikä tekee leiristä onnistuneen, vastaukset jakaantuivat neljään teemaan: lapsiin, ohjelmaan, ohjaajiin ja suunnitteluun. Ohjaajat kokevat leirin onnistuneen, mikäli lapset viihtyvät, työtähän tehdään nimenomaan lapsille ja lapsien ehdoilla. Lisäksi yhteinen viihtyminen, hyväntuuliset leiriläiset ja hyvä yhteishenki ovat tärkeitä viihtyvyyden tekijöitä. Kaikilla tulisi olla leirillä kivaa.

Hyvä ja positiivinen leirihenki ja se, että lapset nauttivat leiristä ja tulevat toimeen keskenään ja saavat uusia ystäviä. Kaikkien pitää viihtyä leirillä. Nainen 18 v.

Ohjelman tulee olla monipuolista, hyvin suunniteltua, toimivaa ja sisällön tulee olla mielekästä lapsille. Riittävät valmistelut ja hyvä suunnittelu etukäteen lisäävät leirin onnistumista. Aikataulun tulee olla sopiva ja ympäristön toimiva. Lisäksi erityishuomiota vaativien lasten tietäminen etukäteen helpottaa ja auttaa muodostamaan onnistuneen leirin. On hyvä, että ohjaajilla on tavoitteita, joita kohti suunnistaa. Kuitenkaan orjallisesti ei kannata yrittämällä yrittää tehdä leiristä onnistunutta. Toisella leirillä hyvä etukäteissuunnittelu on tehnyt leiristä onnistuneen ja toisella taas leirin yhteishenki on ollut mitä mainioin.

Hyvä etukäteissuunnittelu, ohjaajien välinen yhteishenki & kommunikaatio, leiriläisten kuunteleminen ja se, että erityishuomioita vaativat leiriläiset ym. potentiaaliset häiriönaiheet ovat etukäteen tiedossa. Nainen 24 v.

Leiristä onnistuneen tekee hyvä suunnittelu ja ohjelmien kivaksi muokkaaminen. Poika 14 v.

5.3.2 Mahdolliset ongelmakohdat leireillä

Kuitenkaan yksikään leiri ei ole täydellinen, ja yleensä löytyy aina epäkohtia, joiden toivoisi parantuvan. Ongelmakohtia nousi esille seuraavista teemoista: suunnittelu, ohjaajat, lapset ja ympäristö. Suunnittelussa ilmi tulleita ongelmakohtia ovat muun muassa heikko etukäteissuunnittelu. Tämä heijastuu esimerkiksi siihen, että mikäli sääolosuhteiden muutoksiin ei ole varauduttu voi leiri tuntua raskaalta vetää läpi. Leiriläisten laaja ikäjakauma voi vaikeuttaa ohjelman suunnittelua mielekkääksi kaikille. Osa leiriläisistä saattaa olla vielä lukutaidottomia ja ohjelma on suunniteltu lukutaitoisten mukaisesti, jolloin ohjaajan huomio kiinnittyy lukutaidottoman auttamiseen ja muut jäävät vähemmälle huomiolle.

Toinen ongelmakohta voivat olla ohjaajat itse. Yhteistyö ei välttämättä onnistu, tulee riitoja ja erimielisyyksiä esimerkiksi ohjaajien auktoriteetin tai vastuun määrästä. Tiedonkulussa ohjaajien välillä voi olla puutteita, ohjaajat eivät tiedä, mitä heiltä odotetaan tai näkemykset odotuksista ovat erilaisia, jolloin saattaa syntyä erimielisyyttä ohjaajien välille. Ohjaajilta saattaa puuttua kokonaan auktoriteetti, ja kuripidon kanssa voi olla ongelmia. Myös ohjaajan omat taidot selviytyä vaikkapa maastossa ovat välillä olleet kyseenalaiset ja näin ollen tuottaneet harmia muille. Lisäksi eri leirien välillä tiedonkulku saattaa olla heikkoa. Tämä on ongelma varsinkin, kun uusi leiri on alkamassa ja leiritavarat ovat hukassa edellisten leirien jäljiltä. Myös tieto siitä, mitä leirivälineitä on, ontuu. Käytännön asioiden suhteen kaivattaisiin yhdenmukaisia sääntöjä.

*Huono tiedonjako, esim. leirivälineiden yms., käytännönasioiden suhteen.
Kaikki tavarat ovat sekaisin ja kadoksissa edellisten leirien jäljiltä.
Nainen 32 v.*

Ongelmakohtia leirin suhteen voivat aiheuttaa myös lapset. Riidat, erimielisyydet, sairaudet ja varkaudet voivat synkentää leiri-ilmapiiriä ja jättää ikävät muistot leiristä. Laaja ikäkauma vaikeuttaa mielekkään ohjelman suunnittelua ja keksimistä, sillä se, mikä toimii lapsilla, ei toimi enää välttämättä varhaisnuorilla. Myös tottelemattomuus, rajojen koettaminen, levottomuus tai ylivilkkaus voivat jättää negatiivisen muiston niin ohjaajiin kuin lapsiin. Lisäksi ympäristötekijät koettiin ongelmakohdiksi. Tällaisia olivat muun muassa erittäin keho sää, melu ja onnettomuudet.

*Melu, karkkivarkaudet, tottelemattomuus (murrosikäiset koettelevat rajojaan).
Mies 21 v.*

5.3.3 Kuinka toteuttaa entistä parempi leiri?

Vastanneilla ohjaajilla ja leirivetäjillä on ollut hyviä kokemuksia muista ohjaajista ja leiritoinnista LUP:n organisoimana, myös koulutus tehtävään on ollut hyvää. Ohjaajien ja leirivetäjien vapaat kädet toteuttaa leiriä sai kiitosta. Pääsääntöisesti toiminta koettiin positiiviseksi. Kuitenkin aina löytyy myös kehittämistä.

Ohjaajien tapaamiset ennen leirien alkua koetaan tärkeiksi. Tällöin leirien suunnittelu ja käytännön asiat saattaisivat selkeytyä. Ohjaajien välisen, esimerkiksi tavaroihin liittyvän, tiedotuksen merkitystä tulisi korostaa. Samoin tavoitteet ja tavoitteenasettelu on koettu puutteelliseksi ainakin osittain. Ne kuitenkin koetaan tärkeiksi leirin onnistumisen kannalta. Kuitenkaan liian tiukkaa aikataulua tavoitteen asettelu ei tarkoita. Leiriohjelmaan tulisi myös varautua paremmin ja tavaroiden paikoista ja olemassaolosta olisi hyvä tietää etukäteen. Mallileiri

tai runkosuunnitelma olisi varsinkin uusille ohjaajille avuksi. Myös omat ohjelmat voitaisiin vastanneiden mielestä pistää talteen tulevaisuutta ajatellen. Kävi myös ilmi, että erään vastanneen mielestä leirejä voitaisiin mainostaa, jotta leireistä oltaisiin tietoisia vielä enemmän kuin tällä hetkellä.

5.3.4 Palautteen keruu lapsilta

Pitkälti ohjaajat kyselevät päivän mittaan tai päivän päätteeksi lapsilta suullista palautetta. Lapset myös itse kertovat joko sanallisesti tai käytöksellään ohjelman soveltuvuudesta. Pääsääntöisesti vastanneet kokivat, että palaute on ollut positiivista. Välillä ilmeet ja huudahdukset kertovat, että tekeminen ei tunnu mielekkäältä, mutta tehdessä ja toimiessa tylsyyt unohtuu, ja päivän päätteeksi on ehditty jo unohtaa, että on tylsyyttä edes koettu.

Päivän päätteeksi olemme pitäneet fiilistelypiirin ja saatu palaute on ollut positiivista. Myös ohjelman aikana lapset kyllä tekevät selväksi, on se kivaa vai tylsää. Tyttö 16 v.

Se, kuinka palautetta tulisi ottaa lapsilta, jakaantui joko suullisen tai kirjallisen palautteen kannattajiin sekä sellaisiin, jotka epäilivät kokonaan palautteenoton ja -annon onnistumista. Kehittymisen kannalta palautteen ottaminen on hyväksi, mutta se, mikä on oikea keräysmuoto, sai vastakkaisia mielipiteitä. Vastanneiden mielestä keskustoimiston tehtävä on palautteen kerääminen ja käsittely, mikäli sellaista halutaan ottaa.

Suullisessa palautteessa koettiin vaihkeinen ja ohimennen kysely hyväksi tavaksi selvittää leiriläisten mielipiteitä ohjelmista. Yhdessä ryhmässä keskusteleminenkin oli suosittu tapa. Riskiksi suullisessa palautteessa koetaan ohjaajan tai muiden lasten miellyttämisen tarve, jolloin palautteesta tulee vääristynyt. Myös kirjallisessa palautteessa on omat riskinsä, kuten lasten keskittymisen herpaantuminen ja samankaltaiset vastaukset, jolloin yhtäläillä tulokset ovat vääristyneet. Kuitenkin kirjallisessa palautteessa ideaalitulanteessa saadaan kehitettyä vastausten perusteella toimintaa, saadaan uusia ideoita ja mahdollisesti lapset uskaltaisivat nimettömänä kertoa rehellisesti mielipiteensä. Kirjallisen palautteen hyödyntämistä tulisi vastanneiden mukaan lisätä. Palautetta kannattaa siis ottaa sekä suullisen että kirjallisen, mutta suodattaen.

5.3.5 Toiminnan muuttuminen ja syitä lopettamiseen

Kaksi kolmasosaa vastanneista ei ollut vastannut tai ei osannut vastata, onko toiminta muuttunut jotenkin vuosien varrella. Tämä johtui osittain siitä, että vastaajista iso osa oli ensikeräisiä ohjaajina.

Vuosien varrella leirit ovat muuttuneet. Havaittavissa on ollut kännyköiden suuri määrä leireilläkin, sekä se, että leireille tulee paljon kaupunkioiloissa eläneitä lapsia, jotka eivät osaa olla metsässä, mutta joiden mielenkiinto luontoa kohtaan on kuitenkin suuri. Lisäksi on havaittu lasten määrän laskeneen, jolloin leirikoot ovat pienentyneet mutta lasten ongelmat ovat lisääntyneet. Ohjaajien ja vetäjien vastuu on kasvanut, ja tärkeiksi koetut asiat on hoidettava itse.

Lopuksi ohjaajilta kysyttiin heidän arvioitaan varhaisnuorista, jotka mahdollisesti lopettavat toiminnassa. Heiltä kysyttiin ikä ja sukupuolieroista sekä mahdollista syytä pois putoamiselle ja arviota siitä, kuinka varhaisnuoret saataisiin pysymään toiminnassa mukana. Vastanneiden arvion mukaan yläasteelle siirtyminen on kriittisin ikä varhaisnuorelle pudota toiminnasta. Lisäksi koettiin, että pojat herkemmin lopettavat toiminnassa mukana olemisen.

Murrosiässä luontoasiat vähän väistyvät mielestä muiden "tärkeämpien asioiden" tieltä. Hyvä tunnelma ja yhdessäolo luonnossa voisivat pitää nuoret toiminnassa. Oman kokemuksen mukaan ne ahkerimmat leirillä kävijät siirtyvät myöhemmin itse ohjaajiksi ja johtajiksi, eli onnistuneet leirikokemukset varmasti kannustavat jatkamaan toiminnassa. Tyttö 16 v.

Syynä mahdolliseen lopettamiseen vastanneet kokivat muiden voimakkaampien intressien vaikutuksen, lapsekkuuden ohjelmassa, sen että leireillä ei tule enää mitään uutta joka motivoisi, vieraantumisen nuoremmista leiriläisistä, katu-uskottavuuden puuttumisen leiritoiminnasta, kavereiden painostuksen sekä sen että ystävien kanssa vietetään huomattavasti enemmän aikaa vapaa-aikana.

Kuinka sitten muuttaa varhaisnuoren ajattelun suuntaa ja kuinka parantaa toimintaa niin, että mahdolliset poisputoajat, erityisesti pojat, saataisiin ennaltaehkäisevällä toiminnalla pidettyä mukana? Vastanneet olivat sitä mieltä, että hyvällä tunnelmalla ja yhdessäololla on merkitystä. Myös katu-uskottavuuden saaminen ja haasteellisuus auttaisivat varhaisnuoria pysymään toiminnassa. Lisäksi vastuunantamisella ja ystäväystymisellä suunnilleen samanikäisten ohjaajien kanssa sekä samanikäisillä kavereilla ja rennolla iltaohjelmalla voisi olla ratkaiseva merkitys onnistumisen tunteiden ja innostumisen kannalta.

Yhteiskunnalliseen toimintaan innostaminen oli erään vastanneen mielestä tapa, jolla voisi koettaa saada kiinnostuksen luontoon ja harrastamiseen säilymään. Virinnyt ajatus varhaisnuorille suunnatusta leiristä ohjaajien kesken olisi mitä mainioin keino pitää varhaisnuoret toiminnassa. Tällöin nimenomaan varhaisnuoren omat intressit ja kehityksen taso tulisi hyvin huomioitua ja mielekkyys jatkaa nuorten leirille voisi lisääntyä.

5.3.6 Pohdintaa ohjaajien kyselystä

Vastanneiden joukossa oli selvästi mietitty vastauksia, jo aikaisemmin tai kyselyn yhteydessä. Toiveenahan on viimeistään kyselyn kautta herättää edes osallistuneet ohjaajat miettimään kysymystä mahdollisesta poikien ja miksei tyttöjenkin toiminnasta poisjäämistä. Kuitenkin osa vastanneista oli havainnut varhaisnuorten erityistarpeet, ja tämä osoittaa valveutuneisuutta sekä välittämisestä kyseistä ohjaajantehtävästä.

6 Tulosten yhteenveto ja kehitysehdotukset

Kuten jo aikaisemmin opinnäytetyössä on kerrottu, Luonto-Liiton leireillä tulisi olla muun muassa seuraavanlaisia tunnuspiirteitä Mäkisen ja Lembidakisin mukaan (2000, 9):

- paljon ulkoilua, retkeilyä, haistelua, maistelua
- rento ohjelma
- ryhmäkoko 16-30 lasta
- ei suorittamista eikä kilpailua
- monipuolista ohjelmaa, mikä johtuu luontoleirien ohjaajien hyvin erilaisista koulutustaustoista, iästä ja harrastuksista

Ulkopuolisen tarkkailijan roolissa voin todeta, että leireillä viettämieni päivien aikana sekä haastatellessani ja jutellessani varhaisnuorien kanssa edellä olevat tunnuspiirteet toteutuivat kyseessä olleilla viidellä leirillä kesän 2009 aikana. Ryhmäkoko oli kuitenkin vain 13-16 lasta, ja mikäli sää vain salli, ulkoiluun ja retkeilyyn oli käytetty riittävästi aikaa. Varhaisnuorten omien sanojen mukaan leirillä oli rento meininki ja siellä viihdyttiin.

Saatujen ja edellä esitettyjen tulosten pohjalta saisi monia jatkotutkimusaiheita. Motiiveja harrastaa luontoa voitaisiin tutkia, samoin kuin vanhempien luontoharrastuneisuuden vaikutusta lasten luontoharrastuneisuuteen. Lisäksi poikien suurempaa todennäköisyyttä pudota toiminnasta voitaisiin tutkia tarkemmin. Jokainen näistä olisi varmasti mielenkiintoinen ja varmasti aiheellinen tutkimuskohde.

6.1 Retket, yhdessä oleminen sekä toiminnan lisääminen

Ohjaajien mukaan yhdessä oleminen ja toiminnan lisääminen voisivat ehkäistä varhaisnuorten pois putoamista toiminnasta. Leiriläisten mielestä retket olivat leirissä ehdottomasti parasta, ja niitä tulisi olla enemmän. Eräs vastanneista ohjaajista totesi, että nykyleiriläiset eivät välttämättä osaa olla luonnossa, ja kuitenkin halukkuutta siihen on, kuten kyselystäkin voidaan todeta.

Retket ovat mainioita keinoja tiivistää leiriläisten suhteita toisiinsa ja ohjaajiin sekä antaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Retkien ei tarvitse olla ohjelmaa täynnä vaan yhdessä luonnossa oleminen ja luonnon ihmettely voivat riittää kaupungistuneille nykynuorille. Yhdessä oleminen ja yhdessä kokeminen lisäävät kenties leiriläisen myönteisiä kokemuksia leiristä ja halukkuutta tulla uudelleen leirille.

Solmitut ystävyysuhteet voivat tietoteknisessä maailmassa auttaa varhaisnuorta tulemaan leirille uudelleen joko entuudestaan tutun ystävän kanssa tai leireillä kohtaamiensa tuttavuuksien kanssa. Haastatteluissa kävi ilmi, että suurin osa varhaisnuorista oli tullut ensimmäisiä kertoja kaverin kanssa ja että tavasta oli tullut parhaimmassa tapauksessa jokavuotinen. Toisaalta voi olla, että leireillä solmitut ystävyysuhteet eivät jatku leirin jälkeen, mutta haastatellut totesivat, että usein leireillä on jo entuudestaan tuttuja kasvoja. Kenties alitajunnantasolla jo pelkkä mahdollisuus, että leirillä saattaa olla joku tuttu ihminen, voi auttaa ja helpottaa leirille menemistä.

Varhaisnuorilla ja etenkin pojilla tekemistä tulisi olla suhteellisen paljon. Kuitenkin aikaiset aamut ja pitkät luennot koettiin vaikeiksi. Mikä sitten on oikea tasapainotilanne, johon haasteelliset varhaisnuoret ovat tyytyväisiä? Kuten ohjaajien vastauksista kävi ilmi ovat varhaisnuoret ja lapsetkin kärkkäitä kommentoimaan ohjelman mielekkyyttä. Voidaanko kuitenkaan täysin uskoa, että valitukset ja huudahdukset ovat totta, vai ovatko ne kenties sosiaalisen paineen aiheuttamia?

Tekeminen, kuten pallopelit ja kalastus, tuli haastatteluissa esiin oleellisena osana leirin onnistumista. Myös toimintamotiivi oli nähtävissä leiriläisten aineiston tuloksissa. Tietenkin tekemisen keksiminen ja toiminnan järjestäminen tuottavat ohjaajille entistä enemmän tehtävää, mutta esimerkiksi nuotiolla yhdessä oleminen ja jutteleminen ajankohtaisista ympäristö- ja luontoaiheista voi olla sopiva tapa.

6.2 Varhaisnuorille haastetta ja vastuuta

Haastateltujen puheista ilmeni, että leirit toistavat itseään ja ne koetaan tästä syystä tylsiksi. Tämä on yksi syy, minkä takia toiminnassa mukana oleminen lopetetaan. Lisäksi leirit voidaan kokea lapsellisina "keijuleikkeineen", kuten eräs haastatelluista totesi.

Vastuunantaminen varhaisnuorille lastenleireillä ja toisaalta kaveeraaminen ohjaajien kanssa sekä näin innostaminen tulevaisuudessa ohjaajiksi voisivat myös olla toiminnassa pitämisen keinoja. Varhaisnuori kokee jo olevansa lastenleirillä muita leiriläisiä vanhempi eikä välttämättä löydä yhtymäkohtaa omien intressiensä ja muiden intressien välillä.

Yhteiskunta, jossa nykyvarhaisnuoret elävät, on virikkeitä ja hektisyyttä täynnä. Melkein päkka tahansa 12–15-vuotias varhaisnuori ja nuori on käyttänyt pienestä pitäen tietokonetta ja osaa hyödyntää internetin niin hyvät kuin huonotkin puolet ja luultavasti kaipaa haastetta ja uusia näkemyksiä myös tietoteknisen maailman ulkopuolelta. Tämä saattaa tuottaa ohjaajille lisätyötä, mutta on varmasti palkitsevaa, kun virikkeisiin tottuneet nykyvarhaisnuoret oppivat luonnosta tai toisiltaan suoraan asioita tietokoneen, MP3:n ja kännykän sijasta.

Kenties koulujen opetussuunnitelmia luonnontieteissä, kuten biologiassa ja ympäristöopissa, voisi soveltaa retkillä ja leikeissä. Esimerkiksi laji- tai jälkientunnistus luonnossa voi olla haasteellista, mutta apuvälineiksi reppuun mahtuu kartongista tehtyjä jäljitelmiä ja väritulosteita. Laminoinnilla ja hyvällä hoidolla yksistä ja samoista tarvikkeista nauttivat myös tulevat ohjaajakelaat.

Jokainen ohjaaja on erikoistunut häntä kiinnostavaan osa-alueeseen luonnossa. Tätä koulutusta tai harrastusta tulisi sumeilematta hyödyntää ja antaa myös toisille leireille mahdollisuus hyödyntää taitoa. Kevät-kesällä luonnosta löytyy kauniita värejä ja muotoja, joita voi hyödyntää värjäyksessä tai piirtämisessä. Keskikesällä niityillä käy kuhina, erilaisten hyönteisten ja lintujen muodossa. Kun leirin suunnittelu aloitetaan hyvissä ajoin kuukausia aikaisemmin ohjaajaporukassa, on aikaa orientoitua myös varhaisnuorten tuleville leirille.

6.3 Mainontaa, katu-uskottavuutta ja varhaisnuorten leiri

Ohjaajien vastauksista kävi ilmi, että osallistujien määrä on pienentynyt jonkin verran vuosien varrella. Ehdotukseksi tähän tuli mainonta. Osasyys siihen, miksi varhaisnuori ei välttämättä jatkakaan toiminnassa, mietittiin ohjaajien vastauksissa katu-uskottavuuden puutetta sekä kavereiden sosiaalista painostusta joko leiritoimintaan tai luontoasioihin.

Mainonnassa on hyvät ja huonot puolensa. Toisaalta se saattaa maksaa paljon, mutta toisaalta se voi olla ilmaista ja tuottaa kuitenkin tulosta. Se, kuinka nopealla aikavälillä tuloksia halutaan, on eri asia. Mainonnassa on tärkeää valita mainoskanava, esimerkiksi internetsivut tai Sieppo-lehti, jolla uskotaan kohderyhmän löytyvän. Internetsivuissa on se hyvä puoli, että nykynuoret osaavat hakea ja löytävät haluamansa internetistä. Sieppo-lehti taas tavoittaisi kohderyhmän, joka jo on mukana, mutta joka on jostain syystä jättänyt leirit. Mainos voi olla artikkelimuodossa tai internetsivuilla koko sivun juttu, jossa kerrotaan leireistä ja jossa vaikkapa nimettömästi joku varhaisnuori kertoo omista kokemuksistaan leirillä. Mainonnan on tapahduttava vastaanottajalle eli tässä tapauksessa varhaisnuorille sopivaan tyyliin. Tässä olisi oiva opinnäytetyön aihe esimerkiksi media-alan opiskelijalle: kuinka mainostaa leirejä, millä foorumeilla ja mitkä keinot toimivat.

Vastaanottajan ehdoilla toteutettu mainonta voi parhaimmassa tapauksessa poikia katuuskottavuutta ympäristö- ja luontoasioille. Tuomalla ympäristö- ja luonto-asiat varhaisnuoria lähelle, kulutuksen, saastumisen ja ilmastonmuutoksen kannalta kuitenkin syyllistämättä, voi tuoda aiheelle mediaseksikkyttä, joka taas auttaa varhaisnuorten saavuttamisessa. Mikäli nuori, joka toivoisi vielä voivansa mennä luontoleirille, saisi tuekseen myös muiden hyväksynnän, toimintaan jääminen helpottuisi.

Osa kyselyyn vastanneista ohjaajista oli harkinnut vakavasti oman leirin perustamista varhaisnuorille. Tällöin siirtymävaiheessa olevien varhaisnuorten toiveet leirin suhteen sekä varhaisnuoren kehitys voitaisiin ottaa paremmin huomioon. Osassa varhaisnuorten haastatteluista oli havaittavissa pelokkuutta tai arkuutta, mikä ilmeni sanavalinnoissa ja olemuksessa (esim. kädet puuskassa), vaikka sitä ei olisi suoranaisesti myönnettykään haastattelussa. Osa kuitenkin totesi suoraan, että heitä jännittää siirtyminen nuortenleirille edellisten, huonojen kokemusten pohjalta. Tällainen kokemus oli esimerkiksi uhkaukset yleisesti tai kiusaaminen. Varhaisnuorille suunnattu ”murkkuleiri” on hyvä ystävyyssuhteiden solmimiseksi samanikäisten ja samassa henkisessä tilanteessa olevien kanssa ja turvallisuuden tunteen kannalta.

6.4 Palautteen tehokas hyödyntäminen

Palautteen ottaminen koettiin tärkeäksi ja hyödylliseksi kehittymisen kannalta ohjaajien keskuudessa. Palautteen keräämisen ja tulosten analysoinnin koettiin kuitenkin olevan jonkun muun kuin ohjaajien tehtävä. Palautetta voidaan ottaa joko suullisesti tai kirjallisesti. Kirjallisessa palautteessa toimivat niin nettilomakkeet kuin sähköpostipalaute, mutta myös paperisia lomakkeita täytetään, kuten opinnäytetyön aineistonkeruussa huomattiin.

Suullinen palaute on helppo ja ajoittain huomaamatonkin keino selvittää mielipiteitä. Myös havainnoimalla lasten ja nuorten käytöstä voidaan todeta ohjelma toimivaksi tai toimimattomaksi. Kirjallisessa palautteessa tulee ottaa huomioon vastaamisen helppous, kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja, mikäli halutaan pitkältä aikaväliltä tuloksia, yhtenäisiä. Palautteen keruussa on mietittävä, mikä on kohderyhmä, halutaanko kaikilta leirillä olleilta palautetta vai halutaanko ainoastaan 11–13-vuotiailta heidän mielipiteensä. Lisäksi tulee miettiä, halutaanko kaikille antaa samanlainen lomake, vai onko lapsille ja nuorille omat lomakkeensa kohdennettuna juuri siihen ikäryhmään.

Palautteen antamista kirjallisena voi myös hidastaa tai estää mielikuva siitä, että kirjallinen palaute ei saavuta vastaanottajaa tai se ei hyödytä. Mikäli palautetta päätetään kerätä, on mietittävä, ovatko kysymykset Likert-asteikolla, eli täysin eri mieltä - eri mieltä - samaa mieltä - täysin samaa mieltä, tai halutaanko pureutua arvo- ja asennekysymyksiin ja sitä kaut-

ta kehittää toimintaa. Mikäli päädytään lopputulokseen, jossa lomake on yhtenäinen kaikille, tulee ohjelman jokaisella leirillä olla samanlainen. Tämä estää ohjaajien luovuutta ja saattaa pidemmän päälle jopa kostautua.

Palautetta olisi hyödyllistä kerätä oman ammatillisen kehittymisen kannalta. Saatuja tuloksia, taulukoita ja kuvaajia, voitaisiin hyödyntää keskustelun avaajina tai osana ohjaajakoulutusta. Näin ohjaajat saisivat jo ennen leirille menoa tietää yleisesti vallitsevista mielipiteistä. Kuitenkin jo pienen aineistomäärän analysointiin tarvitaan resursseja. Tästä syystä nettilomakevaihtoehto on varsin varteenotettava. Tällöin tietojen syöttäminen käsin tietokoneelle ja tietojenkäsittelyohjelmaan vähenee radikaalisti. Lomakkeen tulisi olla siis selkeä ja yksiselitteinen, samoin ulkoasun tulisi olla selkeä ja vastaamiseen kannustava. Vastausaikaa lomakkeen täyttämiseen tulisi varata enimmillään 15–20 minuuttia, jonka jälkeen mielenkiinto vastaamiseen vähenee.

Palautekirja Bengtsårin leirisaarelle ja Pauligin huvilalle olisi varteenotettava hankinta. Tällöin saadut suulliset palautteet saataisiin talteen sekä toimivat ohjelmat muistiin tuleville kerroille. Näin voitaisiin myös käydä vuoropuhelua eri ohjaajien ja leirien välillä ja toimivat ohjelmat saataisiin hyötykäyttöön.

6.5 Leiriläisten mielipiteitä

Haastatteluissa ilmeni, että riittävä tietomäärä etukäteen saattaa helpottaa menemistä uudelle leirille. Lisäksi koettiin, että kaverin mukaan ottaminen tai isonen leirillä olisi helpottava tekijä. Myös lastenleireille voisi varhaisnuorten mielestä tulla joku kertomaan, millaista nuortenleireillä on. Kysyttäessä tutustumisleikkien tarpeellisuudesta saatiin eriäviä mielipiteitä. Toiset olivat sitä mieltä, että tutustumisleikit ovat hyvä keino päästä ryhmäytymään tai että niissä voitaisiin keskustella enemmän kuin pelkästään kertomalla oma nimi.

Kyselyssä (liite 2) oli muiden kysymysten lisäksi kaksi avointa kysymystä: ”Mitä pitäisi leirillä tehdä toisin?” sekä ”Mitä haluaisit, että leirillä olisi enemmän?”. Näihin kysymyksiin vastattiin melko heikosti. Kuitenkin jokunen vastaus tuli. Vastaukset on listattu alla ja yhdistelty samankaltaiset yhteen - toisin sanoen kaikki samalla rivillä olevat vastaukset eivät ole saman vastaajan väitteitä. Osa vastauksista on hyödyllisiä ja käyttökelpoisia ja osa vähemmän rakentavia.

Mitä pitäisi leirillä tehdä toisin?

- leiri on hyvä näin, kiva leiri
- leikkiä, pitää hauskaa, näytelmiä

- olla (enemmän) retkillä, retki oli liian pitkä, retkiä luontoon
- tutkia luontoa, tutkimista esim. veden tutkimista, eliöiden tutkimista
- keskeneräiset työt pitäisi saada loppuun
- saisi tutustua enemmän Pauligin huvilaan
- olisi vapaa-aikaa enemmän, saisi nukkua pidempään, nameja, nukkuminen
- teltoissa on aika ahdasta, kylmää ja lattia on kova
- ohjelma toimintapainoisemmaksi, pieniä pauseja pitkien ohjelmien välissä, vähän vähemmän ohjelmaa, vähemmän lapsellisia leikkejä
- enemmän yhdessäoloa, olla ryhmissä
- ohjaajat käyttäytyvät kuin oltaisiin pikkulapsia; että lapset määrää
- uusien asioiden opettelua esim. erätaitoja
- erilaisia aamupaloja, kun yleensä on puuroa ja leipää, esim. muroja, olisi hyvä jos leirillä annettaisiin liharuokaa, ruokajonoon ryysiminen pitäisi saada kuriin

Mitä haluaisit, että leirillä olisi enemmän?

- kokkaamista yhdessä, kavereita
- enemmän retkiä ja kauemmaksikin, mm. melontaa ja patikointia
- aurinkoisia päiviä ☺, vähemmän sadetta
- uimarantapäiviä, uimista
- vapaa-aikaa, unta, sisällä oloa
- muurahaiskarhuhippaa, hauskoja leikkejä, piilosta, lukea enemmän tarinoita, satuja
- veistämistä, askartelua, luomista, kalastamista
- toimintaa, liikuntaa ja saunomista, jännitystä
- päiviä, sillä olisi mukavaa jos leirit olisivat vähän pidempiä; aikaa tehdä kaikkea enemmän
- uusia asioita, koska joka vuonna on aina sama teema ja se on tylsää

Vaikka vastausmäärä ei avoimissa kysymyksissä ollut runsas, tuli vastauksia kuitenkin kiitettävästi. Vastauksista huomaa vastaajan iän. Vanhemmilla vastaajilla painottuu vapaa-aika ja lapsellisuuksien karsiminen, kun taas nuoremmilla toiveissa olisi tekemistä, kuten leikkejä ja tarinoita. Toisaalta haluttiin lisää retkiä ja retkiä kauemmaksi, ja toisaalta retket kestivät pitkään. Tekeminen ja yhdessä olo ovat yhteisiä teemoja suurimmalle osalle vastauksista.

7 Lopuksi

Opinnäytetyöprosessi on aloittamisajatuksista kirjallisen raportin tarkastuksineen ja uudelleen kirjoittamisineen kaikkiaan kestänyt lähes vuoden. Vuodessa on ehditty kokea niin onnistumisia kuin epäonnistumisia, ja niistä on opittu. Alkuvuonna 2009 etsittiin materiaalia teoriaosuuteen ja kirjoitettiin alustava teoriaosuus, kesän aikana kerättiin aineisto Luonto-Liiton leireiltä ja syksy on käytetty aineistoanalyysiin ja teoriaosuuden tekstin lisäilyyn ja kieliasun tarkastukseen. Olen tyytyväinen lopputulokseen ja uskon, että siitä tulee olemaan hyötyä Luonto-Liitolle esiselvityksenä tuleville laajemmille selvityksille koskien muun muassa millainen on luonnonharrastaja ja luonto-liittolainen nuori.

Taustamateriaalia saatiin aiemmista tutkimuksista, joita löytyi aiheeseen liittyen. Aina materiaalin löytäminen ei ollut helppoa, mutta onneksi tietotekniikan avulla materiaalin etsiminen yliopiston ja kirjastojen tietokannoista on helpottunut ja mahdollistanut näin materiaalin löytymisen. Tutkimaani aihetta ei ole tutkittu yleisesti järkeä paljon, joten tieteellisen tiedon hankinta oli haasteellista, mutta palkitsevaa, kun materiaalia lopulta löytyi. Luontoharrastaminen tuntuu olevan jokaisen suomalaisen asia puutarhoineen, sienestyksineen ja retkineen, mutta tieteellistä tutkimista aiheesta voisi olla enemmänkin juuri sen mielenkiintoisuuden takia.

Työssä on joutunut nöyrytymään ja kysymään neuvoa, mikäli jotakin ei ole osannut tai tiennyt. Mielestäni juuri se, että osaa kysyä apua ja neuvoja, on mitä suurin voimavara, kun tehdään tämän kaltaista laajaa työtä. Kun kykenee myöntämään omat heikkoutensa ja samalla tunnistaessaan omat vahvuutensa, voi sanoa oppineensa prosessista. On todettu, että mitä paremmin oppii englantia, sitä haastavammaksi se muuttuu. Sama pätee mielestäni myös tutkimiseen ja raportin kirjoittamiseen. Tottahan on, että rutiini ja aika auttavat raporttien sujuvuuden kasvamiseen, mutta mitä enemmän osaa, sitä vaativammaksi ja tarkemmaksi suhtautuminen omaan työhön tulee.

Haluan kiittää opinnäytetyössä auttaneita hyvistä neuvoista; opinnäytetyöohjaaja Eila Rantalaa Laurea ammattikorkeakoulusta, Malva Greeniä Luonto-Liitto ry:stä, opponoojia Riina Hänenen, Mia Tarvainen ja Ria Heikkilä Laurea ammattikorkeakoulusta, Luonto-Liiton Uudenmaan piiriä, leiriohjaajia, haastatteluihin ja kyselyihin osallistuneita sekä Saila ja Jari Metsämuurosta kielenhuollollista ja rakenteellisista neuvoista. Ilman neuvojanne ja parannusehdotuksianne opinnäytetyöstä ei olisi tullut sitä, mikä se nyt on. Kiitos!

Taitoni niin lasten ja nuorten kanssa yhtä lailla kuin tutkimisessa, ovat kehittyneet mielestäni huimasti. Varmuuteni siitä, että osaan asiani ja saatu tehtävä ei ole mahdottomuus, on li-

sääntynyt, ja uskon, että valmiuteni suoriutua vastaavista haasteista tulevaisuudessa tulee olemaan toisaalta helpompaa mutta toisaalta haasteellisempaa. Innolla kohti uusia haasteita!

Lähteet

- Byman, R. 2006. Onko opetus suostuttelua oppimaan? Teoksessa Husu, J. & Jyrhämä, R. (toim.) Suoraa puhetta - kollegiaalisesti opetuksesta ja kasvatuksesta. Juva: WS Bookwell Oy, 115–126.
- Heimonen, J. & Kaaro, J. (toim.) 1999. Luonto-Liiton historia 1943–1998. Jatkosodan varjosta Jerisjärven tielle. Forssa: Forssan Kirjapaino.
- Heinonen, J., Juote, A., Schildt, T. & Veikkolainen, A. 2006. Partio - toiveiden herättäjä ja pettymysten tuottaja. Kotka: Kotkaset, Oy Kotkan Kirjapaino Ab.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1985. Teemahaastattelu. 3. Painos. Helsinki: Kyriiri.
- KvantiMOTV 2009. Mittaaminen: Mittarin luotettavuus. Viitattu 7.9.2009.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>
- Luonnonsuojeluliitto 2009. Luonnonharrastus. Viitattu 3.6.2009.
<http://www.sll.fi/jasensivut/luonnonharrastus>
- Luonto-Liitto 2009a. Luonto-Liitto. Viitattu 1.6.2009.
<http://luontoliitto.fi/luontoliitto.html>
- Luonto-Liitto 2009b. Harrastusmerkit. Viitattu 3.6.2009.
<http://luontoliitto.fi/ymparisto/harrastusmerkit.html>
- Luonto-Liitto 2009c. Luonto-Liiton leirit. Viitattu 4.6.2009.
<http://luontoliitto.fi/lasten/leirit.html>
- Luontoon.fi 2009. Harrastuksena luonnossa liikkuminen. Viitattu 3.6.2009
<http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=1341>
- LUP 2009. LUP:n päiväleirit. Viitattu 3.6.2009. <http://luontoliitto.fi/luppi/paivaleirit.html>
- LUP:n päiväleirit 2009. Leirille. Viitattu 15.8.2009.
<http://luontoliitto.fi/luppi/paivaleirit.html>
- Metsämuuronen, J. (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Metsämuuronen, J. 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Metsämuuronen, J. 1997. Omaehtoinen oppiminen ja motiivistruktuurit. Helsinki: Opetushallitus.
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Mäkinen, E. & Lembidakis, K. (toim.) 2000. Luonto-Liiton LEKA - opas luonto-leirin järjestäjälle. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Dark.
- Niskanen, V. A. 2009a. Kvantitatiivisen tutkimuksen määrittely. Viitattu 17.6.2009.
<http://www.mm.helsinki.fi/users/niskanen/kotu/kvanmaar.htm>
- Niskanen, V. A. 2009b. Mittaaminen. Viitattu 17.6.2009.
<http://www.mm.helsinki.fi/users/niskanen/kotu/mitta.htm>

Oulun yliopisto tutkimuksen luotettavuus 2009. Viitattu 7.9.2009.
<http://herkules.oulu.fi/isbn951427007X/html/x395.html>

Pynnönen, P. 2009a. Tiedustelu opinnäytetyötä varten. Email tuua.metsamuuronen@laurea.fi
24.4.2009. Tulostettu 15.8.2009.

Pynnönen, P. 2009b. Tärkeä: haastattelupäivät kesä09. Email tuua.metsamuuronen@laurea.fi
26.5.2009. Tulostettu 15.8.2009.

Tolvanen, P. 2007. Luonto-Liiton lasten luontoleirit - hauskanpitoa vai todellisia vaikutuksia leiriläisten ympäristöarvoihin ja elämäntapaan. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Opinnäytetyö.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannus-osakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009. Viitattu 7.9.2009.
<http://www.tenk.fi/HTK/index.htm#kaytanto>

Unkuri, J. 2005 ref. Nuorten arvot ja kasvatustänään. 2/2005. Kristillinen kasvatust. Viitattu 7.9.2009. <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/kksv/20052/arvot.htm>

Versot 2009. Mitä on partio? Viitattu 17.8.2009. <http://www.versot.fi/?sid=49>

Yin, R.K. 1983. Case Research. Design and Methods. Applied Social Research series vol. 5. London: Sage.

Yrtti 2009. Ympäristöpolitiikan virtuaalisen opetuksen kehityshanka YRTTI. Viitattu 17.6.2009.
<http://www.valt.helsinki.fi/yhpo/Yrtti/linkit/luonto.html#luontoharrastus>

Kuvat ja taulukot

Kuva 1: Pauligin huvila Helsingissä © Maria Metsämuuronen	16
Kuva 2: Sofianlehto, Bengtsår © Maria Metsämuuronen 2009	17
Kuva 3: Haastattelulajit (Metsämuuronen 2008, 38; Hirsjärvi & Hurme 1985, 26).....	19
Kuva 4: Vastanneiden ikä- ja sukupuolijakauma prosentteina	30
Kuva 5: Vastanneiden leirikerrat prosentteina.....	31
Kuva 6: Vanhempien luonnonharrastuneisuus	32
Kuva 7: Parasta leirillä vastanneiden mielestä on hyvä seura ja uudet ihmiset.	33
Kuva 8: Parasta leiriohjelmassa on askartelu	34
Kuva 9: Ulkoilussa ja retkissä parasta on yhdessä tekeminen	35
Kuva 10: Parasta luontoleikeissä ja askartelussa on ryhmässä tekeminen	36
Kuva 11: Luontoon tutustuminen ja uuden oppiminen	37
Kuva 12: Ohjaajien ikäjakauma	38
Taulukko 1: K.B. Madsenin motiiviluokitus (Metsämuuronen 1997).....	9
Taulukko 2: Haastateltavien ikä ja prosenttiosuus	22

Liitteet

Liite 1 Teemahaastattelu vuosina 95-97 syntyneille	55
Liite 2 Kyselylomake leiriläisille	56
Liite 3 Kyselylomake ohjaajille	58

Peruskysymyksiä (jotka käyvät jokaisen tilanteeseen): Mitä merkitsee? Minkä vuoksi? Mistä jokin johtuu? Mikä on kokemus?

[sulkeissa olevat ovat lisättyjä tai tiettyyn haastateltava ryhmään liittyviä kysymyksiä]

[haastattelu nauhoitetaan]

1. osa: Taustaa

Kertoisitko ikäsi?

Kuinka kauan olet ollut mukana Luonto-Liiton toiminnassa?

Onko toiminta muuttunut sinä aikana?

Kuinka tulit toimintaan mukaan?

Ovatko vanhempasi Luonto-Liiton tai Suomen Luonnonsuojeluliiton jäseniä?

Harrastatko jotakin muuta tämän lisäksi?

Onko tämä ensimmäinen kertasi Luonto-Liiton leirillä?

[Entä oletko muussa Luonto-Liiton toiminnassa?]

[Oletko ollut päiväleirillä?]

[Oletko ollut nuortenleirillä?]

[Oletko ollut Bengtsåarissa leirillä?]

2. osa: Mikä pitää toiminnassa?

Jatka lausetta:

Parasta leireissä on...

Parasta toiminnassa on...

Oletko saanut ystäviä toiminnasta?

Näetkö heitä myös muualla kuin toiminnassa?

Oletko oppinut uusia taitoja?

Mitä haluaisit oppia?

[Miltä siirtyminen nuortenleirille tuntui?]

[Ovatko lasten ja nuortenleirit mielestäsi samankaltaisia? Miten ne voisivat erota?]

3. osa: Mitä parannettavaa toiminnassa olisi?

Mitä haluaisit, että tehtäisiin toisin?

Oletko menossa tänä tai ensi vuonna nuorten leirille?

Odotatko sitä innolla?

Millaista luulet nuorten toiminnassa olevan?

Onko kukaan tuttusi nuorten toiminnassa?

Mitä olet kuullut heiltä nuorten toiminnasta?

Pelottaako/Ahdistaako nuorten toiminnassa joku?

Osaatko sanoa mikä?

Jatka lausetta: Pelottavinta/Eniten ahdistaa siirtymisessä vanhempien ryhmään (on)...

Mikä madaltaisi kynnystä siirtyä nuorten toimintaan?

[Minkä uskot helpottavan uuden tulokkaan sopeutumista leirille?]

[Minkälaisia ehdotuksia sinulla olisi tutustumiseen?]

Tuleeko jotakin vielä mieleen?

Kiitoksia haastattelusta!

Hyvä vastaaja!

(LUP:n järjestämä leiri)

Vastaa alla oleviin kysymyksiin x -merkillä. Merkitse vain yksi vaihtoehto, ellei toisin ilmoiteta. Mikäli mikään vaihtoehdoista ei tunnu olevan oikea merkitse se, joka on lähimpänä mielipidettäsi.

Vastauksesi ovat luottamuksellisia ja niitä käytetään vain toiminnan kehittämiseen.

1. Olen tyttö poika

2. Olen 8 -vuotias 11 -vuotias 14 -vuotias
 9 -vuotias 12 -vuotias muu, mikä? ____
 10 -vuotias 13 -vuotias

3. Tämä on 1. kertani Luonto-Liiton leirillä
 2. – 3.
 4. – 5.
 6. - kertani Luonto-Liiton leirillä

4. Onko vanhemmillasi (molemmilla tai vain toisella) luontoharrastus?
 ei
 lintuharrastus
 kalastusharrastus
 kasviharrastus
 muu, mikä?

4. Parasta leirissä on se, että (Huom. valitse max. 2)
 olen hyvässä seurassa ja tutustun uusiin ihmisiin
 voin tuntea jännitystä
 saan purkaa energiaa ja liikkua
 saan oppia aina jotakin uutta
 muu, mikä? _____

5. Parasta leiriohjelmassa on (Huom. valitse max. 3)
 ulkoilu / liikunta
 luontoleikit
 luontoon tutustuminen
 askartelu
 retket
 uuden oppiminen
 muu, mikä?

6. Ulkoilussa ja retkissä parasta on

- liikkuminen luonnossa
 - yhdessä tekeminen
 - hyvä mieli jälkeinpäin
 - jännittävät kohteet
 - luonto itsessään
 - muu, mikä?
-

7. Luontoleikeissä ja askartelussa parasta on

- eläytyminen eri tilanteisiin
 - ryhmässä tekeminen
 - uuden asian jännittävyys
 - uusien asioiden oppiminen
 - ohjaajan innostuneisuus
 - muu, mikä?
-

8. Luontoon tutustumisessa ja uuden oppimisessa parasta on

- opin hyödyllisiä asioita / taitoja
 - luonto itsessään (kasvit ja eläimet)
 - saan uusia ideoita ja mielikuvitukseni kehittyy
 - että se on hyödyllistä
 - opin uusia asioita
 - muu, mikä?
-

11. Mitä leirillä pitäisi mielestäsi tehdä toisin?

12. Mitä haluaisit että leirillä olisi enemmän?

Kiitos vastauksistasi!

Hyvä vastaaja!

Vastaa alla oleviin kysymyksiin × -merkillä. Merkitse vain yksi vaihtoehto, ellei toisin ilmoiteta. Mikäli mikään vaihtoehtoista ei tunnu olevan oikea merkitse se, joka on lähimpänä mielipidettäsi. Kyselyn tarkoitus on ensisijaisesti miettiä, mitkä voisivat olla syitä varhaisnuorelle lopettaa leireillä tai Luonto-Liiton toiminnassa mukana oleminen, mutta yhtä lailla miettiä, mitkä ovat toiminnassa pitävät tekijät.

Perustietoja:

1. Olen nainen mies
2. Olen ___ vuotta.
3. Tämä on 1. kertani Luonto-Liiton leirillä ohjaajana
 2. – 3.
 4. – 5.
 6. - kertani Luonto-Liiton leirillä ohjaajana
4. Olen ollut ohjaajana päiväleirillä päiväleirillä
 kokoaikaisella leirillä kokoaikaisella leirillä
 molemmissa
5. Tällä kerralla olen ohjaajana kokoaikaisella leirillä

Toiminnasta (leirit):

6. Mikä tekee leiristä onnistuneen?

7. Mitä ongelmakohtia nousee mieleesi leirin suhteen?

8. Oletko tyytyväinen leiritoimintaan? Mitä tulisi tehdä toisin tai kehittää?

9. Koetko, että jotain kehitettävää olisi vielä leirien suhteen? (risut/ruusut)

10. Millaista palautetta lapsilta on tullut leirien suhteen? Kuinka palaute ilmenee?

11. Onko vuosien varrella ollut leiritöinnassa kehitystä joko hyvään tai huonoon suuntaan? Kuinka em. ilmenee? (joko lasten tai toiminnan suhteen)

12. Mikä on mielestäsi leirin kohokohta?

13. Tulisiko mielestäsi leiriläisiltä ottaa palautetta vastaan kirjallisesti/suullisesti? Olisiko se toiminnan kehittämisen kannalta tarpeellista?

14. Mikäli varhaisnuoret lopettavat toiminnassa, mikä on eniten riskialtis ikä? Onko sukupuoli-eroja havaittavissa?

15. Mikä voisi olla mahdollinen syy varhaisnuorelle lopettaa toiminta? Kuinka mielestäsi heidät saisi pidettyä toiminnassa?

Kiitos!